

EL MIRALL

núm. 95

500 ptes

Dossier

L'ètica en l'exercici del poder

Semblança

Antoni Bonner

Art

Imatges de col·leccionista

Itineraris

La vall de Sóller

Seccions: música, llibres, cinema i miscel·lània d'actualitat

Generalitat de Catalunya

Exposició Ara és demà - Catalunya. Reptes de futur.

Vine a veure-ho
al Moll de la Fusta
Del 15 de juny al 27 de setembre
de 12 a 23 hores
Entrada lliure

A CATALUNYA,
ENTRE TOTS FEM ARA

L'EUROPA DE DEMÀ.

L'Europa de demà és molt més que una moneda única. Representa la unió cap a un objectiu polític, social i econòmic compartit. Una pluralitat enriquidora. Respectuosa amb les tradicions i la identitat de cada terra. Ara, podem dir que, entre tots, hem fet de Catalunya un país capdavanter, sense fronteres. La porta d'entrada a Europa. Un mercat amb nous reptes i noves oportunitats laborals per a tothom, que ens ofereix noves possibilitats de desenvolupament. I és que a Catalunya, entre tots, amb el nostre model de convivència i la nostra capacitat d'iniciativa fem que la cultura, la llengua i els projectes de casa nostra, demà s'escoltin arreu d'Europa i del món. **Perquè a Catalunya**

Ara és demà

Catalunya. Reptes de futur

Amb el patrocini de:

gasNatural

Centres Oficials de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona
Ria de Barcelona

Amb el suport de:

Aerpuertos Españoles y Navegación Aérea

El Consorci Zona Franca de Barcelona

Borsa de Barcelona

CATALUNYA RÀDIO 15 ANYS

RENFE

Aportació tecnològica:

SONO

Hi participa:

2004

Agrair la col·laboració de: Antoni Accensi, Autoritat Portuària de Tarragona, Botor MBT S.A., Centre d'Estudis Marítims i Activitats del Port de Tarragona (CEMAPT), CESCA, Comissió Europea, Div Centres de Fitness, Ecotecnia, ESA European Space Agency, Ferrocarrils de la Generalitat, Forges, Fundació Catalana per a la Recerca, Ges Alstom, IBM, IEEC, Institut de Robòtica, La Caixa, Linet Internacional Inc, Mira S.A., National Aeronautics and Space Administration, Orquestra de l'Escola Vintènia, Patronat Català Pro Europa, Publimob, Racional, Seat, UOC, UPC.

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:

Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, Pral. 2a
07001 Palma

President: Ferran Gomila**Editor:** Mateu Morro**Producció, administració i publicitat:**

C/ de la Impremta, 1
07001 Palma (Mallorca)

Tel.: 971 725937

Telefax: 971 719385
Apartat de correus 179
07080 Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:

C/ de la Montcada, 20
(Palau Dalmasas)

08003 Barcelona

Delegació a València:

C/ de Moratín, 15
46001 València

Adreça de l'OCB a Internet
<http://www.partal.com/ocb>

Director:

Gaspar Valero i Martí

Redactora en cap:

Joana Mas i Sastre

Secretari de redacció:

Tomeu Martí i Florit

Consell de redacció / col·laboradors

Francesc Bujosa
Catalina Valriu
Antoni Ginard
David Ginard
Antoni Marimon
Biel Mesquida
Mateu Morro

Publicitat: Santi Adrover

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels autors.

Coberta: Antonio Jesús Ballester
(Col·lecció Javier Gastalver)

Fotos: Pep Pastor**Disseny:** Carles Oubiña**Maquetació i fotocomposició:**

Documenta Balear SA

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma.
Tel.: 971 475754

Dipòsit Legal: PM 10-1987

Dossier 5**POLÍTICA I ÈTICA**

Els temps que vivim, de crispació política i social, ens obliga a una reflexió sobre l'ètica (un terme que no està gens de moda) en el món de la política, la figura dels polítics i el paper dels ciutadans en una societat democràtica. Xavier Bacigalupe, Miquel Àngel Maria i Ballester, Bartomeu Bennàssar i Jaume March són les plomes que en aquest dossier d'*El Mirall* ens donen les claus del binomi política i ètica.

4 Editorial**Semblança 23**

Antoni Bonner és recreat per la ploma de l'escriptor Miquel Rayó

Universitat de les Illes Balears

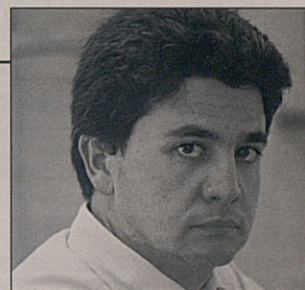
Servei de Biblioteca i Documentació
Edifici Guillem Gifre de Colònia

Entrevista 25

Joan Fullana és l'autor de l'entrevista a Guillem Cladera, que parla de les arrels eclesiaístiques de la xarxa mallorquina dels clubs d'esplai, de les vies de finançament de les quals es nodreix la seva entitat i de la ideologia que la impulsa, entre altres coses.

Miscel·lània d'actualitat 20

Un breu noticiari i una sèrie de reflexions sobre diferents fets de l'actualitat balear formen la secció de miscel·lània

I-IV Notícies de l'Obra**Tendències****Música**

Alex Volney 40

Cinema

Pau Rosselló 42

Llibres

Biel Mesquida 44

La Botiga

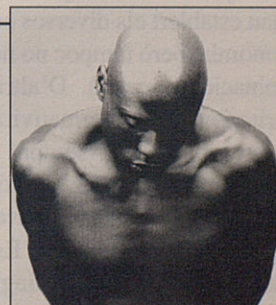
El Mirall 46

Itineraris 33

La vall de Sóller,
per Gaspar Valero

Art 36**IMATGES DE COL·LECCIONISTA**

és el títol del reportatge que Cristina Ros ha elaborat sobre l'exposició fotogràfica que es pot veure al Centre Cultural de Sa Nostra de Palma. Es tracta d'un conjunt d'instantànies dels autors més famosos del món dins l'àmbit de la fotografia.

Un acord històric

La situació lingüística generada al País Valencià no és fruit de cap casualitat. En un procés diglòssic molt avançat a les grans ciutats, el problema lingüístic es va plantejar com una qüestió de noms i de normes ortogràfiques. Aviat la societat valenciana va viure un món de visceralitat i provincianisme que feia impossible qualsevol reflexió sobre el futur de l'idioma. De fet deixava l'idioma sense futur. S'evitava tot debat sobre l'ús social de la llengua, i es facilitava molt la seva substitució a favor del castellà. Com és obvi no era un debat sincer: els que deien defensar el valencià enfront del català ho feien gairebé sempre en castellà.

L'informe elaborat per la ponència del Consell Valencià de Cultura sobre la llengua dels valencians, aprovat amb els vots favorables dels consellers proposats pel PP i el PSOE, representa un acord d'importància històrica. El dictamen recull, entre altres qüestions, que el valencià "forma part del sistema lingüístic que els corresponents estatuts d'autonomia dels territoris hispànics de l'Antiga Corona d'Aragó reconeixen com a llengua pròpia", i proposa la creació, com a nova entitat normativa per a la llengua, d'un organisme que hauran de decidir dos terços de les Corts Valencianes, i que estarà format majoritàriament per experts amb acreditada competència lingüística i acadèmica. La fórmula és complicada però consagra la identitat de la llengua del País Valencià, les Illes Balears i Catalunya. Pel que fa al nom parteix d'allò que han establert els diversos estatuts d'autonomia, però tampoc no nega la denominació de català. D'altra banda els criteris per a la normativització que es pretenen establir, sempre reconeixent les normes de 1932, no són negatius i deixen les portes obertes a futurs acords amb l'Institut d'Estudis Catalans i altres instàncies lingüístiques de

Catalunya i de les Illes Balears.

L'acord expressa la voluntat política de desbloquejar una situació de conflicte social entorn del nom de la llengua i la seva normativització que, durant 20 anys ha marcat la vida social valenciana i ha impedit de plantejar la qüestió real de l'ús social de la llengua. En aquest panorama desolador la solució al fals enfrontament entre valencià i català sempre ha estat el castellà. L'assoliment d'un punt de consens majoritari era i és un factor clau per a poder passar a noves etapes ja definides per l'esforç per fer del valencià –el català– la llengua d'ús normal en tots els àmbits.

No podem dir que s'hagi resolt el problema de fons, però sí que s'ha de veure amb alegria aquesta possible reconducció a terrenys de racionalitat del conflicte lingüístic valencià. L'acord, com es deia en un editorial del diari *Avui*, és una gran notícia. És una prova de seny i de bona voluntat. I per

descomptat com a catalanoparlants ens afecta de manera primària. El PP ha estat en gran mesura el partit que més ha fomentat el conflicte a causa dels seus interessos electorals. Ara, però, el PP valencià, des del poder de la Generalitat, ha fet una passa valenta –que li pot reportar atacs molt durs des d'Unió Valenciana– en sentit invers a les que fa el PP a Balears quan dona suport als intents grotescs de "valencianitzar" la qüestió lingüística. Mentre Matas i Ferrer fan el ridícul un dia sí i un altre també, Zaplana mostra una visió de molt més abast. El dictamen del Consell Valencià de Cultura, que ha d'ésser aprovat per les Corts Valencianes, crea les condicions per a sortir d'una situació que aconduïx inexorablement a la minorització i substitució final de la llengua. Ben cert que no resol res, però almenys obre una porta per a l'esperança. I el poble valencià es mereix aquesta oportunitat.

Miquel Gayà i Sitjar

Amb el poeta santjoaner Miquel Gayà i Sitjar desapareix un dels darrers testimonis d'una generació literària i cultural que va haver de viure els temps difícils de la guerra i la postguerra. Un temps per a oblidar que tanmateix no podem oblidar. Al seu llibre de records *Històries i memòries* ens deixà un quadre interessant d'aquest episodi de la nostra contemporaneïtat i de la lenta represa de la literatura catalana a Mallorca. Com a poeta sempre expressà interès pel llenguatge pulcre i el rigor formal, aspectes combinats amb una mesurada sensibilitat davant el paisatge i la identitat de l'ésser humà, seguint "amb tossuderia" –amb paraules de Josep Maria Llompart– les pautes de l'Escola Mallorquina. Fou amic i

admirador de Maria Antònia Salvà, Guillem Colom i Miquel Ferrà. També dugué a terme una important tasca de traductor, assagista i escriptor d'articles a la premsa diària i a diverses publicacions periòdiques. No podem deixar de banda la seva participació a la represa de *Lluc* com a revista en català. Miquel Gayà forma part d'un conjunt d'intel·lectuals i homes de lletres definits per la voluntat de fidelitat a la llengua catalana en temps d'extrema foscor. La seva permanència va ser un exemple de patriotisme en un moment que era essencial salvar els mots, per això Miquel Gayà és de ple dret al costat dels seus amics corals Miquel Dolç o Llorenç Moyà en el llibre d'honor de la nostra cultura.

5 D122109

ÈTICA

I POLÍTICA

A llarg dels anys molts han estat els pensadors que han teoritzat sobre l'ètica dins l'àmbit de la política. Ara, *El Mirall* presenta un grapat d'articles d'autors diferents que

reflexionen sobre aquesta qüestió i fan referència a nombrosos casos de manca d'ètica en l'exercici del poder, produïts dins de la política de les Illes Balears.

DOSSIER
...

La raó d'estat com a perversió de l'ètica política

Fa més de cinc-cents anys, el cronista polític favorit de l'època escrivia aquestes reflexions mentre comentava les actuacions de diversos polítics i homes d'estat: "Podem dir fer bon ús dels actes de crueltat –sí, malgrat tot, és lícit parlar

bé del mal– quan s'exerceixen d'una sola vegada, únicament per la necessitat de proveir la pròpia seguretat sense continuar-los després, i que al mateix temps es tracten de dirigir, tot quant és possible, cap a la major utilitat dels governants".

Niccolò Machiavelli enuncitava d'aquesta manera la justificació primera del que temps després fou definit com a raó d'estat: la justificació de la força per tal de preservar el benestar comú. L'Estat, i així ho definia un altre italià, Norberto Bobbio, no és més que una estructura social legitimada per exercir la coerció, per castigar amb la justícia, per imposar sancions, per aplicar la llei. L'Estat, doncs, per definició, no només està capacitada per exercir la violència (física o simbòlica) sobre la seva ciutadania o sobre altres estats, sinó que a més té l'obligació d'autojustificar aquest ús de la violència apel·lant a principis morals (?) com són la integritat del territori, la defensa de la sobirania, la protecció de la propietat...

Balears és un país on l'Estat està representat per l'Administració autonòmica.

Podem veure que totes aquestes justificacions ètiques només són expressions d'una mateixa idea: el manteniment de l'*estatu quo* que regeix una societat com a garantia del benestar comú. En nom de la raó

d'estat s'han declarat guerres, s'ha assassinat, s'ha torturat, s'ha empresonat, s'han produït genocidis...i també s'ha practicat el nepotisme, s'ha prevaricat, s'ha mentit i s'ha abusat del poder en el sentit més

ampli. No hem de caure en el parany que la violència exercida per l'estat és només la violència física exercida per l'exèrcit o la policia. És cert que el que la memòria ens retorna en sentir parlar de violència d'estat són actes de repressió interna o externa (el GAL, qualsevol cop d'estat, l'enfonsament del Rainbow Warrior, l'assassinat de Martin Luther King...) però l'autèntica violència d'estat és molt més quotidiana i discreta.

El nostre és un país democràtic i pacífic (faig referència, és clar, a les Illes Balears) on l'Estat, representat per l'Administració autonòmica, no té capacitat d'exercir la violència física, sense exèrcit, policia ni estament judicial propis, però en canvi ha donat mostres des de pràcticament el seu

EL MIRALL

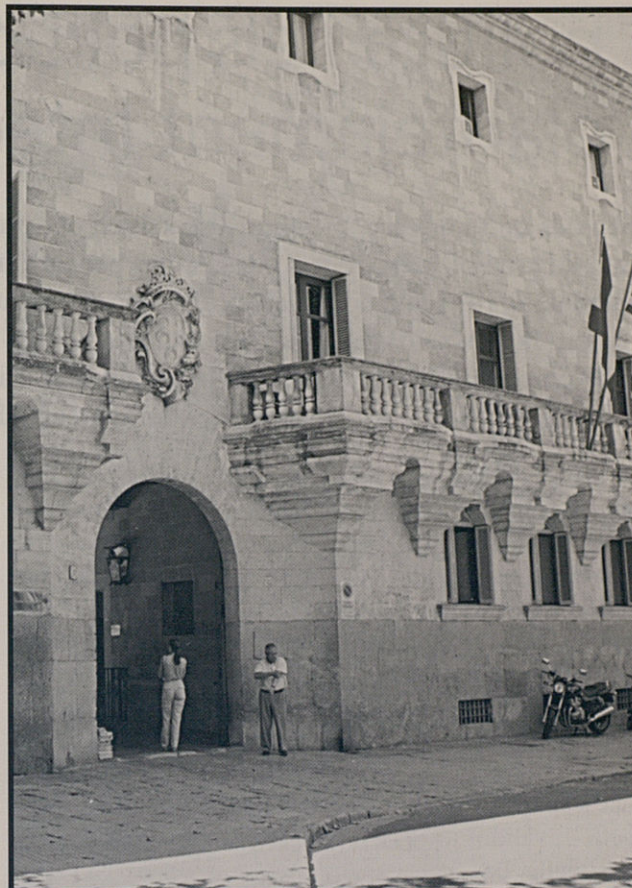
AMB EL SUPORT DE

origen de l'ús quotidià i sacralitzat d'una raó d'estat basada en el nepotisme, la corrupció sistemàtica i l'abús de poder com a norma justificada per un pretès progrés econòmic i benestar social.

De vegades s'ha abusat modificant la llei per donar aixopluc als interessos privats d'una minoria en contra de l'opinió majoritària de la societat: lleis de camp de golf, de ports esportius, reformes de l'ordenació territorial, plans sectorials diversos (mines, residus, carreteres)... de fet, la llista podria ser interminable.

Altres vegades la violència es produeix en la desigualtat d'accés dels ciutadans a determinats drets, amb la manipulació de la selecció i promoció de funcionaris i treballadors públics, amb el control de les subvencions i contractes públics adequats només a les propostes de familiars, amics o d'aquells que ofereixen més doblers (casos Túnel de Sóller i "forratges"); amb la creació d'empreses públiques dedicades a la compra del patrimoni personal dels governants (Fundació Illes Balears, Cala Mondragó), amb el foment de l'especulació amb béns públics privatit-

Alguns casos de corrupció política a les Balears han arribat al Tribunal Superior de Justícia

zats (aigües, camins de muntanya), amb l'assumpció dels deutes privats per part de l'Administració (Bon Sossec) o la compra i venda de càrrecs públics electes (casos Calvià, trànsfuges diversos, fraus electorals)... i, fins i tot, el que és més greu: amb l'apel·lació del benestar comú i el manteniment de l'ordre, el propi Estat, mitjançant la seva branca judicial, ha defensat

En nom de la raó d'estat s'han declarat guerres

...

els seus membres i ha considerat que un delictes judicialment provat i demostrat no ha de ser penat en tant que ha passat un temps i, a ningú, ja no l'interessa, la qual cosa és la base jurídica de la prescripció (cas Túnel).

En resum, sovint es parla de l'èròtica del poder, però oblidant més sovint la immensa capacitat de l'Estat per exercir la violència i l'arbitrarietat en nom del bé comú i de la concòrdia social, mentre amaga darrere seu només els interessos d'una minoria amb el menyspreu dels altres (de vegades tan públicament com va fer el Sr. Cañellas quan amb motiu de la massiva manifestació contra la reforma de la LEN va declarar que no el preocupava perquè "ningú de la manifestació era dels seus"). No ens enganem, per a l'existència d'un Estat respectuós amb els ciutadans és tan important no ser un Estat policial com no ser un Estat corrupte, i les Illes Balears, com podem veure cada dia als diaris, continua essent un Estat on la corrupció està arrelada i es perverteix la raó darrera de l'existència de l'Estat: assegurar la pau i fomentar el benestar comú de TOTA la ciutadania.

Xavier Bacigalupe

EL MIRALL

AMB EL SUPORT DE

GOVERN BALEAR

La política i els polítics: vers un plantejament integrador

La classe política es troba des de fa uns anys amb una important pèrdua de credibilitat i de confiança per part de la ciutadania. Tot i que no es tracta d'un problema nou, la sensació que avui ens trobam en un mar de corrupció generalitzada, de la qual se salven ben pocs (i

alguns se salven per prescripció dels delictes comesos, ves per on), ha conduït a un descrèdit dels polítics com a punt de referència del comportament ciutadà, fins al punt que molts dubten de la possibilitat d'intervenir en política sense deixar aparcats els convenciments morals.

Però, justament, aquesta crisi del binomi ètica-política evidencia més que mai la necessitat de vincular la praxi política a uns referents ètics. En definitiva, si avui la política està desacreditada és perquè continuam donant per suposat que no es pot deslligar de l'ètica. I aquí sorgeixen dues qüestions cabdals. En primer lloc, quina ètica ha de regir o orientar l'activitat política? I en segon lloc, ¿com es relacionen les actituds i les decisions individuals dels polítics amb els mecanismes i els procediments democràtics dels partits i de les institucions en què estan integrats?

Anem per parts. El moralista Marciano Vidal sosté que el referent moral de l'activitat política ha de ser l'èti-

ca civil, que defineix com el mínim moral comú d'una societat pluralista i democràtica. L'ètica civil és la moral "comuna" dintre del legítim pluralisme d'opcions ètiques, i això marca un mínim per sota del qual no es pot situar cap projecte vàlid. Més enllà de diferències en la fonamentació i l'argumentació, aquest plantejament està en sintonia amb bona part de les propostes dels pensadors morals més significatius del segle XX, la majoria dels quals (Habermas, Apel, Aranguren) apelen al criteri de la racionalitat: l'ètica civil no s'origina per un superficial consens d'opinions ni a tra-

vés de pactes socials interessats. És una realitat més profunda: s'identifica amb el grau de maduració ètica de la societat. I, a més, aquesta ètica civil és un model en construcció permanent, no un codi tancat de preceptes.

En l'àmbit de la política democràtica, aquests arguments cobren un significat especial. És cert que la política i l'ètica mai no coincidiran plenament. El seu objecte i la seva raó de ser són diferents. L'ètica exigeix per definició la llibertat de consciència, implica la voluntat de viure d'acord amb les conviccions morals. La política necessita més capacitat d'adaptació a les situa-

cions, més flexibilitat i transigència, es basa en l'acord i el pacte per fer possible la convivència entre interessos diferents o contraposats. Però si l'acció política pren com a referent fonamental els valors subjacents a l'ètica civil, se situa dins uns límits que, precisament, són els que li exigeix la societat democràtica, de manera que l'arbitrarietat, la manipulació o la prevaricació queden automàticament exclosos del que es considera política democràtica.

Aquí és on convé introduir l'altra qüestió que indicàvem al principi d'aquesta reflexió. Fins ara hem parlat de la necessitat de fonamentar èticament la praxi política. I aquesta, tot i que no es pot reduir a les actituds i actuacions personals

*L'ètica civil és
un model en
construcció
permanent*

erco
leta
Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

erco
leta
Gianni Rodari

dels polítics-individus, no-més es concreta i cobra existència real a través d'aquests. No tendria sentit parlar de l'ètica en la política sense referir-nos a l'ètica dels polítics.

La democràcia representativa consisteix bàsicament en l'agrupament d'unes persones amb unes afinitats ideològiques o d'interessos, que se sotmeten a la valoració i l'elecció dels ciutadans partint d'uns programes on es concreten unes intencions i unes propostes d'actuació. Les persones que formen part de cada opció política —ja siguin partits, coalicions o agrupacions conjunturals d'electors— han d'articular internament els mecanismes de participació, d'elecció de candidats, de presa de decisions, etc., i han de fixar els límits de la llibertat individual en relació al partit.

Però ¿què passa quan en el partit es prenen unes decisions o es duen a terme determinades accions que xoquen frontalment amb els principis morals d'un o més dels seus membres? ¿S'ha d'aplicar sense matisos la regla de la majoria? ¿És la fidelitat a les sigles i a la majoria interna el criteri suprem que ha de guiar tota

En el Parlament hi ha representades totes les forces polítiques. És un òrgan democràtic.

acció dels seus membres? Resulta especialment difícil vertebrar la relació entre l'acceptació de les regles del joc democràtic i el respecte a les opcions ètiques dels seus actors.

Si feim tombar la balança a favor de la preeminència del partit per damunt dels individus que el formen,

se'ns farà molt difícil justificar l'exercici de l'objecció de consciència d'un polític, ja sigui en el si del seu partit o quan actua com a càrrec electe. Pensem, per exemple, en la crisi suscitada dins el grup del PP al Parlament de les Illes Balears durant aquesta legislatura, amb motiu de l'afer

Cañellas-Soler-Matas: els diputats Joan Marí Tur i Joana Aina Vidal varen argumentar el seu vot distint al del seu grup precisament per raons ètiques: no estaven disposats a donar suport a una opció que consideraven que traïa el compromís amb l'electorat i que estava en contra del discurs regeneracionista que formalment tots compartien. La seva objecció de consciència va ser desqualificada per la majoria dels populars en nom del respecte a la majoria del partit. La ruptura de la disciplina de vot en nom de l'ètica no hi tenia cabuda.

Però, per altra banda, la defensa radical del lliure albir dels polítics ens duia a un camí sense sortida. En la dècada dels vuitanta aquesta perspectiva va guanyar terreny dins la classe política i dins la societat a Itàlia, amb la justificació de l'apel·lació abusiva, fins a límits absurds, a les conviccions morals personals per part d'alguns diputats, que actuaven com a autèntics franc-tiradors. Aquesta dinàmica va conduir a la ruptura del propi sistema parlamentari italià, amb unes conseqüències que encara avui no han estat del tot superades.

Dra. Montserrat Tolosa Cabaní
Metgessa Estomatòloga
Col·legiada núm. 274

CAMPANYA DE PREVENCIÓ DE LES MALALTIES BUCODENTALS

DIAGNÒSTIC I PREVENCIÓ

ENSENYAMENT D'UNA HIGIENE DENTAL CORRECTA

A CADA REVISIÓ, S'OBSEQUIARÀ AMB UN KIT D'HIGIENE DENTAL

c/ de Miquel Marquès, 2, 2n C • 07005 Palma • Tel. 971 46 81 81

No és gens fàcil articular un discurs coherent que contempli totes les possibilitats i no deixi caps amollats. Probablement, una via de sortida està en el fet que cada partit elabori un codi deontològic afí amb els seus plantejaments ideològics, on es determinin explícitament els límits de la democràcia interna, de la coherència representativa, i els àmbits on s'accepta l'exercici de l'opció individual, inclosa l'objecció de consciència. En aquest sentit, s'haurien de tenir en compte dos criteris operatius.

En primer lloc, tornam a recórrer al concepte d'ètica civil. Un criteri que pot ajudar a definir en quins àmbits el partit ha de permetre la llibertat de vot i d'opció als seus militants, i per extensió als seus càrrecs electes, és restringir-lo a aquelles qüestions en què socialment no hi ha un consens ètic clar, sempre i quan això no afecti els plantejaments programàtics del partit.

En segon lloc, com apunten encertadament Victòria Camps i Adela Cortina, és necessari donar contingut al criteri de la responsabilitat enfront dels compromisos contrets amb l'electorat. Si qualche cosa es pot i s'ha

L'Ajuntament és l'òrgan de poder municipal.

d'exigir als polítics democràtics és que responguin públicament de les conseqüències dels seus actes. La representativitat dels polítics no se sustenta només en els vots rebuts el dia de les eleccions, sinó en el deure permanent de complir allò que va prometre i de correspondre adequada-

ment a les expectatives que va crear. Per això, quan un polític comet un delictes, o s'allunya del contingut del programa electoral, i especialment en el cas d'actuar en sentit contrari, és moralment legítima la discrepància de l'individu respecte a la ma-

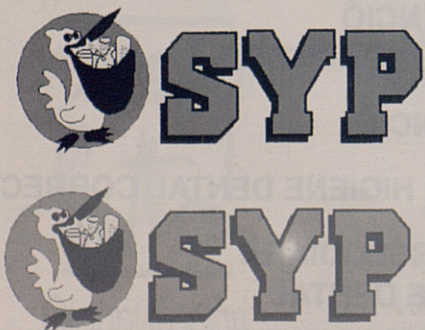
•
La política necessita el pacte per fer possible la convivència entre interessos distints
•••

joria. Novament aquí es veu la necessitat d'articular, ni

que sigui mínimament, un codi ètic que prevegi la resolució dels conflictes d'aquesta naturalesa.

Darrerament, Esquerra Republicana de Catalunya ha anunciat la promulgació del seu propi codi ètic, que entre altres qüestions preveu un procediment per evitar el transfuguisme: s'exigirà als seus càrrecs electes el compromís de tornar l'escó al partit en cas d'incompatibilitat personal amb les decisions substancials del partit, o si la majoria del partit els ho demana. Personalment, pens que aquesta opció tomba cap a la preeminència de l'equilibri formal entre majoria i minoria, i barra el pas o almenys dificulta l'exercici de l'autodeterminació ètica individual. Però almenys és un punt de partida. Seria bo que els altres partits posassin en marxa iniciatives semblants. La diversitat de models tendria indubtablement un beneficiós efecte democràtic. La possibilitat de discernir entre diversos camins possibles promouria en el si dels partits un desitjable debat sobre la concreció dels valors morals que n'han d'orientar l'acció.

Miquel Àngel Maria i Ballester

84 TENDES
A TOT MALLORCA

NOU SERVEI A DOMICILI
CONSULTI'NS

Plany ètic per la vida política

No és un bon moment per parlar d'ètica de la política; o tal volta i millor dit, és un moment inajornable per parlar-ne. Així com demanam comitès d'ètica interdisciplinaris per als hospitals, posem per cas, i que la bioètica sigui una "assignatura obligatòria" en medicina (o l'ecoètica per a totes les

qüestions mediambientals i similars) hauríem d'exigir-nos uns comitès, apartidistes o interpartidistes, d'ètica per a la política (poliètica), i —com es veu clar— no principalment per a la ciutadania, ans bé per als partits i per als polítics i per a les institucions administrades per ells.

Si volem salvar "la política" és indispensable un bany d'ètica, purificador, renovador, refundador. Del contrari —i esper que els altres articles teòrics i "pràctics" em donin la raó— estam abocats no "al final de la història", sinó al final de la vera democràcia... i, doncs, al principi d'una nova i bàsica resistència cívica, política.

La política, entre el "nanisme" del cap i del cor i el "gegantisme" de la butxaca

El totalitarisme actual (en això, no hi caben ara plurals totalitarismes) en economia és mundial o global i en ideologies —per dir-ho de qualque manera— és únic. Globalització econòmica i pensament ("premsament") únic. Capitalisme neoliberal, ferotge i excloent, això

és, tot i sol mercat, d'una part; i l'altra, no hi ha més pensament que l'interessant per als interessos dels monstres econòmics, orquestrat, és a dir, controlat (policia d'opinió) pels mitjans de comunicació (no informen, desinformen; no comuniquen, diuen comunicats): el mercadeig —en el sentit més in-

noble— és l'únic sistema. Si l'economia "supera" —depassa i traspasa mantant— la política, ja em direu com queda de "superada" l'ètica. Som inversors, consumidors o exclosos... però ni ciutadans ni electors polítics de veres. Primer poder, l'econòmic; segon, el mediàtic; tercer, el polític;

quart, el cultural, l'ètic, el cívic...(?); quint, l'home nu. Aquest és el tot, però ja no té res.

Aquesta degeneració de la representació política arribarà a qüestionar fort ferm

El buit polític juvenil replanteja l'exigència de fer política d'una altra manera

...

em perdonin els polítics diferents i que volen oferir polítiques diferents.) ¿Qüestionament que suposarà un repte radical, revolucionari per a la política? Tant de bo! La societat civil, apàtica, enganada i desenganada ara, jugarà de bell nou, reencantada no només per algunes ONG, el noble joc

democràtic.

La majoria de joves, a més, estan insatsfets amb la democràcia realment existent però es mostren d'acord amb un cert populisme o fascisme *light* i alguns altres se senten propers a moviments socials prou interessants però no compromesos a canvis en el sistema socioeconòmic. El buit polític juvenil replanteja l'exigència absolutament necessària de fer política d'una altra manera, des d'una reforma moral de tota la societat i amb el testimoni de polítics nous, ètics.

Concretament ara els mots de la reflexió i provem de recordar algunes coses, d'anar per casa, des de l'ètica a la política.

La paraula lliure, contra el pensament dèbil i únic

La paraula pública, la

Optica Susa

MULTIOPTICAS

**50 ANYS
AL VOSTRE SERVEI**

carrer dels Oms, 26
Tel. 971 72 15 57
07003 Palma de Mallorca

premsa (els mitjans de comunicació) lliure i les discussions en els Ajuntaments o Parlaments són maneres bàsiques i elements essencials de la democràcia. La democràcia es juga –i per tant es perd o es guanya– en l'espai públic obert, comunicable, transparent i per això està estretament unida a l'exercici de la paraula lliure, a l'ús públic de la paraula.

On no hi ha paraula lliure no hi ha esfera pública; per això les dictadures són la negació de la "publicitat": informació amb comptagotes, encerclada o reduïda a mínimes expressions. Una societat democràtica "bonsai". Quan la paraula està sotmesa al caprici d'altres l'espai públic minva i es tendeix a la por o a la privatització. Les frases "no puc dir el que vull", "el que digui no té cap pes" infantilitzen la societat. Infant és, per definició, aquell que no pot parlar.

La paraula lliure és com l'òrgan exploratori per descobrir entre tots la veritat, que sempre té molts de caïres. Quan la llibertat de recerca i de comunicació de la veritat es debilita creixen les consignes i les sospites. Augmenten l'uniformisme i

el servilisme. Quan no se sap ni es vol viure amb les diferències d'opinió ni amb el pluralisme social s'alimenten calúmnies i es concentra el poder.

En política s'ha de rehabilitar la comunicació i la informació

sencera i sincera. Aquestes demanen persones obertes i sense por a la raó ni a les raons; persones crítiques i autocrítiques; persones honrades que no es trauran de la màniga, com en un joc de mans, i manco de la pròpia butxaca –lloc molt perillós per fer passar (empassar), la conveniència pròpia com allò més convenient per al poble.

Tots, remei contra el totalitarisme en política

La bona política, amb l'exercici del diàleg democràtic, vol arribar a decisions participades i compartides al nivell màxim possible. Altrament es cau en la intolerància, l'arrogància i l'exclusivitat. Amb aquests de-

fectes no es pot fer res de bo als Governos, a les Administracions ni als Ajuntaments.

On no hi ha paraula lliure no hi ha esfera pública

•••

desaparegut. Una espècie de dictadura no imposada pels votants sinó pels elegits. Quan aquell que té una majoria, i per aquest fet es creu dispensat de conversar, de dialogar, de concertar, d'acordar, vol dir que considera el diàleg com un mal menor per evitar o per

El realisme polític degenera fàcilment en cinisme

•••

practicar només quan no li sigui possible usar el poder absolut. Els molts de vots no excusen ni justifiquen l'abus que pot fer-se de les majories. El mal fet per molts no és manco mal, sinó un mal més gros i amb més culpables. L'anomenat "poder" pot atribuir-se tal volta als vots. Però la vertadera "autoritat" ve de les raons. En això, ens hi jugam tots el fet

de ser persones i ciutadans, assenyats i lliures.

La legitimitat política o legal de comandar en solitari ha d'exercir-se mitjançant la legitimitat social, és a dir, comptant amb la realitat diversa, amb els vots de tots els colors democràtics. Les eleccions, és cert, poden servir per modificar la correlació de forces polítiques, però mai per menysprear-les o negar-les. No es pot confondre majoria electoral amb majoria social, el poble. Aquesta majoria és més bàsica, és anterior èticament. L'orgull en el terreny polític és un defecte que corca la col·laboració i la participació del poble, la democràcia mateixa.

El contingut de la política consisteix a aconseguir una vida més feliç per a tothom, major benestar, més justícia social, més possibilitats de cultura, etc. Però també la política ha d'arribar a aquests objectius per camins democràtics de participació, de diàleg, d'acords. Mal assumpte quan hi ha cada dia vençuts i vencedors. Afirmar i actuar així: "Som majoria, podem fer allò que vulguem", és una aberració i una immoralitat. "Som l'oposició, direm no

salomart s.l.

MANUFACTURES EN PELL I MARROQUINERIA
CA N'ADRIÀ, S/N – STA. MARIA DEL CAMÍ
TELÈFON 971 62 12 15 – MALLORCA

Jaume Salom Bover

Plaça Rosselló, 4A, 3r
Tel. 971 72 33 56
Fax 971 71 89 01
07002 Palma (Mallorca)

- Plànols Topogràfics
 - Medicions
 - Replanteigs

- Fotografies Aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques

- Publicitat Aèria

- Peritatges

- Valoracions

- Projectes Agrícoles

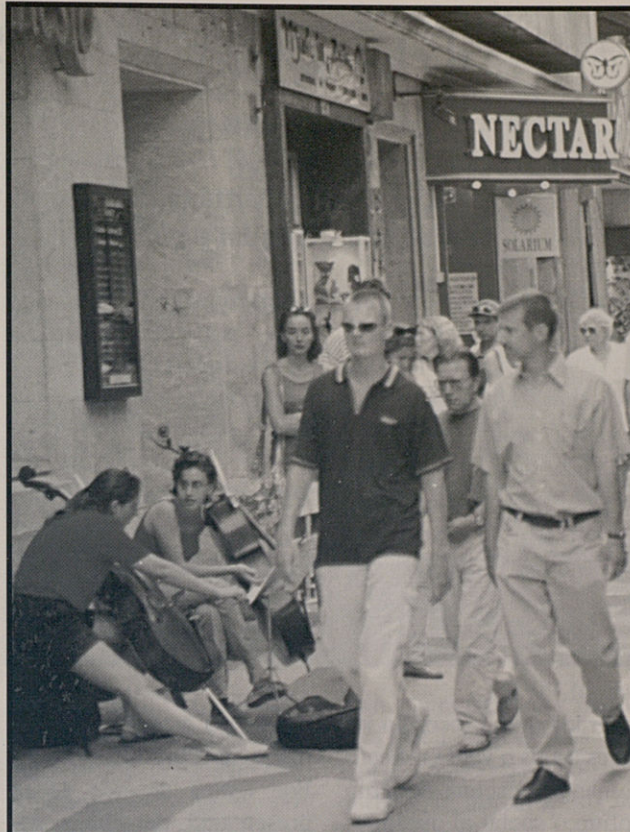
- Estudis Mediambient

a tot", és una estupidesa. Democràcia no significa fer allò que un vol, sinó fer allò millor per a tothom i amb tothom. Les decisions que han de ser assumides per tots –ni que sigui per via d'imposts o de contribucions econòmiques– han de ser discutides i decidides entre tots, directament o pels representants elegits. Tots.

L'ètica contra el cinisme i l'oportunisme polítics

L'ètica, és a dir, el pensament i les finalitats humanes han d'exercir una funció crítica enfront de la política. Aquesta tracta d'arbitrar mitjans i sistemes per aconseguir els fins proposats pels ciutadans, no pels capitals. S'ha d'invertir l'ordre, el desordre que recordàvem abans: primer, la persona, el poble, l'ètica; després, la política; després, l'economia...

Amb ètica no aniríem enlloc, diuen. El polític ha de ser realista, afirmen. Amb tot, el "realisme polític" degenera fàcilment en cinisme i el polític sense conviccions (o amb conviccions "a la seva mida") degenera en oportunista del poder, de la butxaca, de la vanitat, del sadisme, etc. Les conviccions ètiques (la veritat, el

La democràcia, el vot i les eleccions han moralitzat la lluita política.

poble, la igualtat, el bé que prefereix els menys afavorits...) han de ser motor i guia diaris del polític: no poden arraconar-se en el calaix dels discursos o dels programes. ¿Com diferenciar un polític honest, que sap que no té el món dins les mans per manejar-lo, d'un polític que compra i es ven al "millor postor"? El

polític bo hauria d'enganyar la seva lluita i victòria política als socialment derrotats.

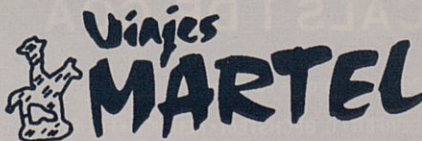
L'ètica del i al polític demana molta lucidesa i, encara més, capacitat de "confessar-se culpable". Les trepitjades als altres, no se les pot qualificar mai de virtuts ni els aprofitaments abusius, del que sap i del que pot,

se'ls pot justificar. Dit breument: caminar per un camp "minat" requereix art i molta, però, des de la perspectiva ètica, urgeix més seny i major capacitat de reconèixer equivocacions, subjectar-se als tribunals, demanar-ne perdó i presentar la dimissió. Coses que fan moltíssima falta.

S'ha comparat la política a una guerra que –diuen– ho justifica tot: mentida, abús, calúnnia, aprofitament, etc. La democràcia, el vot i les eleccions han moralitzat –diuen– aquesta lluita. No gaire encara. És tristíssim que es pugui pensar avui que el llop més perillós per a l'home es vesteix amb la pell de la política; molt més en un món globalitzat econòmicament i unifomat mediàticament. La passió del poder pel poder i del poder sobre el pensament i "les consciències" i del poder del vedell d'or és una gravíssima i permanent malaltia social.

El servei del polític no és un camí de roses, certament. Coratge i gratitud a aquells que ho visquin com a servidors. Sense servir-se'n. Aquests rebran a la llarga el reconeixement del poble.

Bartomeu Bennàssar

ESPECIAL VIETNAM

GRUP ORGANITZAT EN EXCLUSIVA • EL MILLOR DE VIETNAM • 16 dies 4/11 340.500
Es visita: Saigon, el delta del Mekhong, Da Nang, Hue, Hanoi i la badia de Halong
Acompanyant des de Palma • "L'interessant no és només el preu, sinó el que inclou"

OMS, 50-B. Box 696 • 07003 Palma (Mallorca) • Balears - Espanya
Tel. 971 72 38 42 • Fax (971) 72 69 42 • e-mail: martel@juniper.bdr.es

Caciquisme postmodern

Record que quan exercia de redactor en un diari illenc, un dia el redactor en cap m'encarregà cobrir la roda de premsa de la presentació del llibre *Els partits polítics davant*

el caciquisme i la qüestió nacional a Mallorca (1917-1923), de la historiadora Isabel Peñarubia, que fou editat pel Consell Insular de Mallorca.

Aleshores, presidia la Comissió de Cultura la consellera del PP Pilar Ferrer, avui membre de la Mesa del Parlament. El cas és que la senyora Ferrer no va dir pràcticament aquesta boca és meua al llarg de la conferència de premsa i, és clar, jo havia d'endur-me qualche declaració de la presidenta de la Comissió. Llavors, un cop acabada la presentació, m'hi vaig atracar per demanar-li una valoració de la publicació i em contestà: "No m'agrada aquest tipus d'història".

Aquelles paraules em quedaren gravades al cervell, tot i que, és clar, no les vaig reproduir a la crònica. No era cosa de deixar malament la presidenta. He recuperat aquesta anècdota perquè crec que demostra que, al PP, no li agrada que li recordin les seves arrels o veure reflectit la manera d'actuar del grup polític o social al qual pertany. És cert que el PP no és l'únic partit que practica

el caciquisme i altres actituds poc ètiques; però també és cert que, essent el partit que té més poder, és el que més pot caure en aquests vicis polítics. A més a més, la dreta té com a patrimoni històric l'ús exclusiu d'aquest mètode

polític per arribar al poder i mantenir-s'hi.

Poc temps després de la presentació del llibre esmentat, n'entrevistava l'autora i amb ella coincidíem

reconeixent la pervivència del caciquisme i les seves noves formes d'actuació. Òbviament, a l'actualitat el poder del cacic no es pot exercir donant o negant la feina a uns jornaleros a la plaça del poble com succeïa el segle XIX i fins als primers decennis del XX; el vot no es pot comprar, avui, de forma oberta com es feia abans, etc. Però, com diu la saviesa popular, qui governa té la paella pel mànec. Així és fàcil que els partits que governen als pobles i ciutats tinguin maneres de satisfer els seus amics o

El vot no es pot comprar, avui, de forma oberta com es feia abans

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

**VENDA DE PIANOS
VERTICALS I DE COA**

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

El cas més espectacular en aquest àmbit de la construcció ha estat el del túnel de Sóller, que suposà la caiguda de l'emblemàtica figura de Gabriel Cañellas de la

Gabriel Cañellas fou processat pel cas Túnel de Sóller, però absolt per prescripció del delict.

Presidència de la Comuni-
tat. Hi hagué prescripció,
però també hi hagué cul-
pabilitat. Això no és pot
oblidar i deixar de banda.
Aquest fet, cal que el ten-

guin en compte els membres del PP i els seus votants. Alguns d'aquests darrers a hores d'ara ja tenen clar que el seu vot serà en blanc si per lloc o

Dins d'aquesta mateixa línia de joc es pot incloure el cas Calvià, que també ha passat pel Tribunal Supe-

G3

Potència

Multimèdia

El teu Centre Apple és

XIPS

Servei Tècnic
Oficial Apple

Mca. S.L.

Tel: 971-76.06.76 Fax: 971-76.04.26 07003 - PALMA

Tel: 907 28 29 56 Fax: 971-35.28.43

Distribuidor
Autorizat Apple

<http://www.readysoft.es/home/xipsmca> xipsmca@readysoft.es

rior de Justícia de les Balears i que encara resta obert, en una nova fase. Sembla que es va culpabilitzar i condemnar els operaris de la trama més gran de corrupció política a Mallorca: la compra del vot d'un regidor d'un partit per aconseguir una batlia i amb ella treure endavant projectes urbanístics especulatius. Però ara hi ha noves proves, noves argumentacions que han provocat que les instàncies jurídiques mirassin més amunt en la línia jeràrquica de l'operació i del PP. De bell nou, el ciutadà es troba amb més raons per augmentar el seu escepticisme vers el poder polític i la Democràcia. No s'ha d'oblidar que la corrupció i el caciquisme eren bastant presents durant el franquisme, però que per la pròpia naturalesa del règim no era coneguda per la majoria de la població. Un cop més hem de ressaltar que aquestes pràctiques fan malbé la Democràcia i sembren una llavor molt negativa pel que fa al futur de la seva pervivència i, amb ella, el procés de millora de la societat. Als casos esmentats, hi podem afegir que els polítics afavoreixen empreses de la seva propietat, tot i

El túnel de Sóller és un dels casos més famosos de corrupció política.

que legalment no sigui de pel PP. Però no sols els mostrable gràcies a l'enginyeria industrial i a la famosa figura del testaferro. El PSM i EU han denunciat possibles pràctiques d'aquest tipus a l'Ajuntament de Palma, governat la compra d'una propietat

•
El túnel de Sóller suposà la caiguda de l'emblemàtica figura de Cañellas
•••

seva per part de l'Ajuntament del seu poble; qualche regidor del PSM ha estat "obligat" pel partit a deixar l'escó per actuacions poc clares. I Esquerra Unida presentà, defensà i expulsà el senyor Anselmo Martín, l'actuació del qual al si de l'Ajuntament de Calvià fa demanar-se a molts quina és la seva ideologia, la seva bandera. I la imatge popular de la presidenta d'UM és la d'una àvida comerciant, que en el llenguatge popular es defineix amb aquell "no fa res per no res".

I aquí hi ha la clau de la percepció que tenen molts d'illencs dels polítics: Tots cerquen enriquir-se, el seu benefici i el poble (municipi, illa o comunitat) els importa ben poc. La conclusió que es pot treure d'aquest panorama és poc optimista. El que resta és una reconversió de la classe política i de les institucions. Que la gent vegi l'honestat en els seus representants, si no tots en sortirem perdem. Malgrat que alguns pensin que no cal canviar res perquè així mantenen els seus interessos o, el que és el mateix, fer canvis de noms i persones perquè tot es mantengui igual.

Jaume March

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

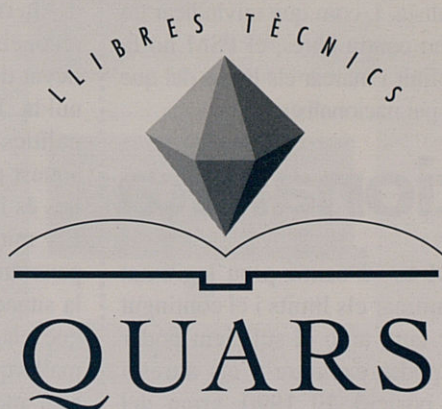
SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12
07002 PALMA DE MALLORCA

Ses Piules
Estudi
de
Perruqueria

Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 Palma - Tel. 971 71 80 37

¿Ciències o lletres?

ELS TEUS LLIBRES DE TEXT

LLIBRES TÈCNICS - MEDICINA - INFORMÀTICA

Reina Esclaramunda, 13 . Telf. 72 64 96 - Fax. 72 05 88 . 07003 Palma de Mallorca.

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 71 33 50 . Fax 72 04 44 • 07002 Palma de Mallorca.

Born de llibres

LLIBRERIA DELS JOVES, SECCIÓ D'OFERTES

Sant Miquel, 55 - Tel. 71 03 04 - 72 75 40 - 07002 Palma de Mallorca.

Joaquim Rius

Al final dels anys vuitanta, a la política mallorquina, s'hi va anar consolidant un espai polític i electoral per al nacionalisme. Ara tots els actors polítics intenten disputar-se'l amb diferents estratègies. Un espai polític, però, no sorgeix com un "bolet" sinó que és conseqüència de canvis en l'estructura social i, també, d'una acció política conscient i dirigida a aquest objectiu que alhora provoca reaccions (si té èxit) en els altres actors polítics.

El PSM se'n declara el legítim ocupant i argumenta que ell ha ajudat, amb la seva acció política, a crear aquest espai nacionalista. I, com que reivindicar un espai polític és fer-ho contra altres, el PSM ho fa també a través de definir i marcar els límits del que ell defineix com a espai nacionalista.

L'espai nacionalista

Així doncs, el PSM es va sentir prou legítim com per poder dictaminar els límits i el contingut de la posició i, per tant, amb el suficient poder simbòlic com per poder excloure'n els altres i expulsar-los de la posició. El 1990, arran del pacte d'Unió Mallorquina amb el PP, el *Mallorca Socialista* (l'antic òrgan d'expressió del PSM) titulava un article "UM: la culminació d'una traïció" i al peu de la foto que il·lustrava l'article sentenciava "El PSM és ja des de fa quinze anys l'única força autènticament mallorquina". La tesi del PSM ja des del 1985 és que el seu principal competidor de l'"etiqueta" nacionalista, Unió Mallorquina, no és un partit vertaderament nacionalista, i que fins i tot el seu regionalisme és dèbil i discutible.

Avui dia continua mantenint el mateix discurs respecte a UM. No obstant això, després del canvi d'orientació d'aquest partit, amb el distanciament del PP i anomenant-se també nacionalista, el PSM ha hagut de retrocedir posicions en aquest front. El debat, però, continua obert.

El discurs del PSM sembla que ha aconseguit part dels seus objectius: s'ha dotat de la legitimitat abans esmentada, sobretot entre la intel·lectualitat. Això es pot veure reflectit a la premsa diària d'una manera més o menys evident.

No obstant això, la seva victòria ha estat parcial. No ha tengut suficient poder simbòlic per poder expulsar de la posició nacionalista UM. En un article a *Debat Nacionalista* Maria Antònia Munar parla del "Centre nacionalista". I tampoc ha pogut aconseguir que altres partits continuïn jugant amb el terme de tant en tant. I la paradoxa més important es dona en el Partit Popular, que el PSM con-

sidera directament antimallorquí.

I, curiosament, alguns sectors nacionalistes del Principat han donat suport a aquesta visió, que teoritza que hi ha dos PP: la vella guàrdia (amb tocs blavers, de drete dura i espanyolista) i el PP "catalanista" (de tarannà liberal i autonomista). Una definició de la realitat que, tot i ser interessada, s'ha convertit en un lloc comú de la política catalana.

Finalment, n'hi ha que a la llista dels actors de l'espai polític nacionalista també inclouen altres noms, i a més del PSM i UM parlen d'ERC, d'Alternativa per Mallorca i d'altres grups, tot i reconeixent que des del punt de vista electoral, llevat dels casos del PSM i UM, la incidència és nul·la. En aquest sentit és cert que hi ha actors polítics que resten exclosos de participar en aquest espai polític, per diverses raons, una d'elles és la del ressò als mitjans de comunicació.

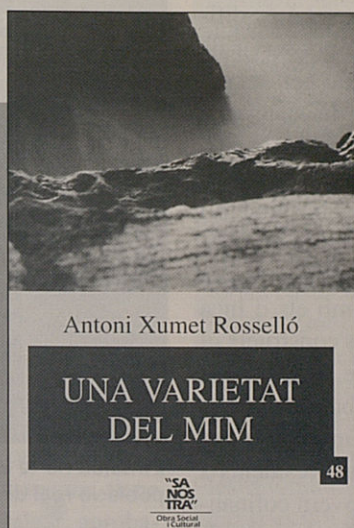
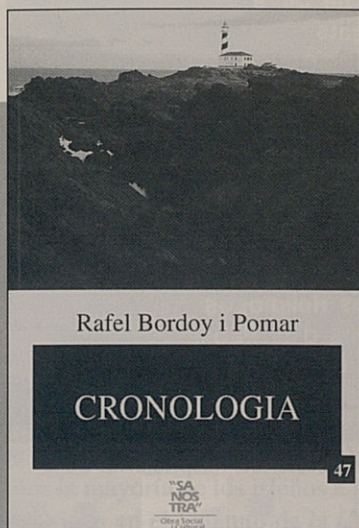
Els mitjans de comunicació reflecteixen aquest panorama complex i alhora contribueixen a definir la situació. Per una banda, el PSM ha aconseguit que els anomenin nacionalistes (i no socialistes mallorquins o esquerra nacionalista com se'ls ha anat anomenant durant aquests 20 anys de la seva existència) i que quan es refereixen a militants del PSM parlin del regidor nacionalista, el parlamentari nacionalista, etc. Aquesta denominació és la més favorable al PSM ja que de *facto* els reconeix el quasimonopoli d'aquesta posició.

Altres cops, les denominacions són més ambigües: "Els nacionalistes del PSM" (*Diari de Balears*, 7 d'agost del 97, pàg. 6), cosa que deixaria entreveure que hi pot haver nacionalistes fora del PSM. I en el mateix article fan servir una estranya fórmula per a UM, "Els nacionalistes de Maria Antònia Munar".

Podem dir que el panorama no està consolidat, la lluita simbòlica és oberta i constant. No hi ha una classificació clara entre les diferents posicions, com al País Basc (abertzales i nacionalistes) o com a Catalunya (independentistes i nacionalistes conservadors). I, pel que sembla, alguns periodistes encara rescaten allò de "nacionalistes d'esquerra", tot i que el PSM fa sis anys que va deixar-se de dir allò de PSM-Esquerra Nacionalista. Ara aquesta denominació té una significació contrària a la definició de l'espai polític que defensa el PSM, ja que divideix l'espai polític nacionalista en dos i donaria (almenys teòricament) una posició legítima a uns altres nacionalistes no d'esquerra (de drete?). En tot cas, aquesta és la qüestió que en el fons es discuteix en tots els articles, editorials i debats sobre l'espai nacionalista a Mallorca.

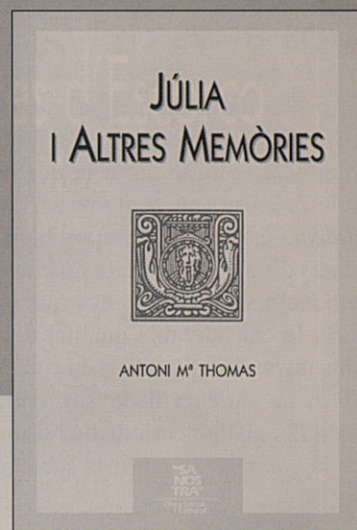
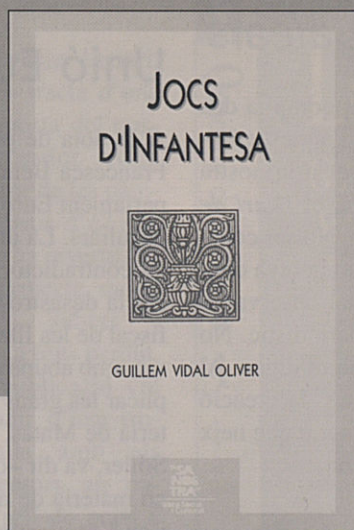
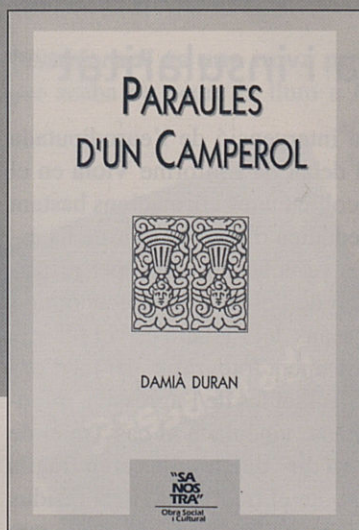
PUBLICACIONS DE "SA NOSTRA"

Col·lecció "El Turó"

Premi Miquel Àngel Riera

Col·lecció "Tià de sa Real"

Premi Miquel Àngel Riera

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

COMPROMÍS AMB BALEARS

L'hospital d'Inca

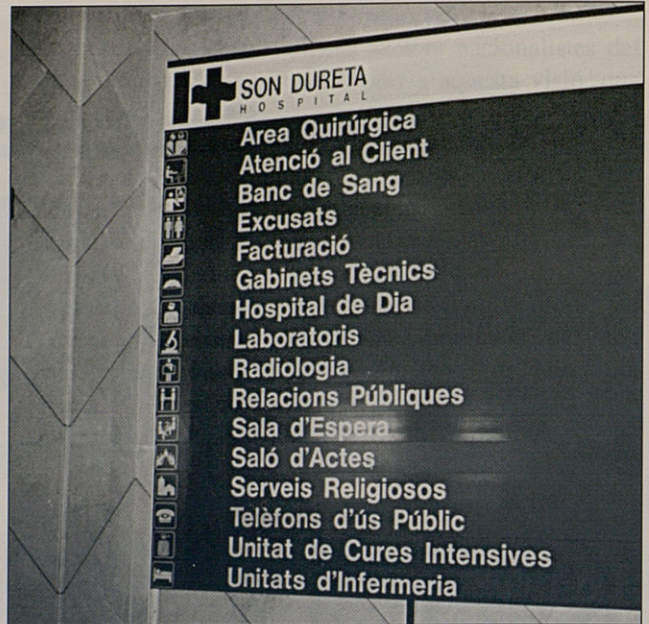
Que l'Estat espanyol s'ha oblidat durant decennis de les Balears a l'hora de repartir les inversions públiques és prou obvi. Que a l'època del Govern del PSOE aquest fet es va agreujar fins a límits inversemblants també és difícilment objectable. Però aquest darrer fet no pot servir de justificació als actuals mandataris de l'Insalud per —excusant-se en la construcció dels nous hospitals de Manacor i Ciutat de Mallorca— negar una inversió que Mallorca exigeix i necessita. No és correcte acusar les administracions anteriors —sobretot la socialista— del desgavell hospitalari i amagar el cap com un estruç a l'hora de les solucions de futur. I ja és expressiu d'una molt considerable mala bava voler contraposar els interessos de Ciutat amb els d'Inca amb l'amenaça de suprimir llits a Palma si es construeix el nou hospital de la Part Forana. El sostre de finançament previst per l'Insalud que s'al·lega, sense dubte insuficient i injust, no té en compte el dèficit històric d'inversió ni les necessitats hospitalàries de la població real (residents i visitants). La proposta de l'Insalud que el Govern cofinanciï la construcció de l'hospital d'Inca fa palesa la mesquinesa de l'Estat i el tractament colonial de les Balears. Estan tan poc avesats a invertir que troben que ja en fan un gra massa. Segons la Conselleria de Sanitat, en canvi, encara que es construeixi l'hospital d'Inca no s'aconseguirà arribar a la mitjana estatal de llits hospitalaris per habitant.

Dos anys del *Diari de Balears*

El passat dia 1 de maig el *Diari de Balears* complia dos anys. *El Mirall* no pot deixar de fer-se ressò d'aquest esdeveniment, perquè per a la nostra llengua, per a la nostra cultura en el seu conjunt, per al nostre país, el *Diari de Balears* és una fita d'importància estratègica. No ser conscients d'aquesta realitat i no afavorir al màxim la seva consolidació seria poc menys que un suïcidi. Cal observar, a més, la considerable qualitat del producte periodístic. No sols disposam d'un diari en català sinó d'un diari digne. Al *Diari de Balears* li devem, entre altres coses, la creació d'un llenguatge periodístic i d'un estil informatiu que neix de la voluntat de servir la societat mallorquina.

Fèlix Pons

Que Fèlix Pons és un exponent del nacionalisme polític espanyolista bel·ligerant ja és ben sabut des de fa anys. Però ara Pons ens ha sorprès a tots amb el seu descobriment del tòpic universalista. Per a ell, la invocació de la identitat històrica de les col·lectivitats nacionals (ell en diu autonomies) té el perill d'una polèmica mirada endarrere. Diu que “el plantejament identitari no ajuda a aprofundir

L'Insalud no té en compte les necessitats hospitalàries de la població real de Mallorca.

en la democràcia”, ja que “la identitat exigeix la diferència” i no és en consonància amb un projecte europeu. Vet aquí com, amb el pretext d'una visió anacional de la democràcia —per tant irreal—, Pons recupera els vells esquemes de l'integrisme castellà, tan estimat d'un sector del PSOE, i oblidat que el principal patrimoni d'Europa —i allò que fa ser el que és— és la seva diversitat.

Unió Europea i insularitat

A la nota de premsa de la intervenció de l'eurodiputada Francesca Bennàssar en el debat de l'informe Viola en el parlament Europeu, s'hi recollien unes afirmacions bastant peculiars. La utilització mediàtica d'aquest informe ha estat contradictòria: primer es va voler fer servir per justificar la desastrosa proposició de llei del règim econòmic i fiscal de les Illes Balears a mans del PP i ara es vol fer servir, amb abundant acompanyament fotogràfic, per tal d'explicar les grans victòries a Brussel·les de l'agressiva infanteria de Matas. L'eurodiputada, vinculada al cas Túnel de Sóller, va dir —o diuen que va dir— que les illes eren fràgils en matèria de medi ambient, en el tractament dels residus i en l'escassetat d'aigua i energia. Per tot això, diuen que Bennàssar demanava compensacions. Llàstima que l'esforçada senyora no es dediqui a convèncer els seus companys de partit a Palma que no han estat capaços de revisar l'absurd Pla director sectorial de residus, que continuen promovent arreu urbanitzacions i autopistes, i que consideren que l'aigua és un bé privat i il·limitat. Però allà on ho té més difícil l'eurodiputada és si pretén convèncer els seus companys de partit de Madrid que les Illes Balears necessiten un tractament fiscal específic.

El PP a Catalunya criticà l'emissió per part de TV3 d'un homenatge a Enric Valor. Enduado Escartin, diputat del PP en el Parlament de Catalunya, qualificà la retransmissió de TV3 de "xarlotada" i d'"espectacle lamentable i indigne". Escartin qüestionà la figura d'Enric Valor i al·ludí als seus 90 anys com a signe de decrepitud.

Segons la liquidació final dels Pressuposts Generals de l'Estat corresponents a 1996, les Balears varen estar a la coa de les inversions estatals per habitant amb 5.317 pessetes, i molt lluny de la mitjana estatal de 21.286 pessetes. Catalunya és la segona comunitat autònoma amb menys inversió pública per habitant amb 12.306 pessetes.

Jacint Planas feia observar no fa molt que Ciudadanos Europeos, una entitat amb oficina a les dependències del Govern Balear (plaça de les Drassanes, 4), a la revista *Impacto* feia seyes les teories de la feixista Plataforma de Ses Llengos Baleás, amb textos tan singulars com aquest: "Esta imposición de la lengua catalana que no ve con buenos ojos la mayoría de los isleños e incluso de visitantes, tiene su origen en el Estatuto de la Comunidad Balear, aprobado en el 1983, en cuyo artículo 3, unos mallorquines (lo decimos con la mayor tristeza) decretaron que en las Baleares la lengua catalana tendría el carácter de lengua oficial, juntamente con la castellana". Els intents de convertir els residents comunitaris en un nou jaciment de vot per al PP van lligats als d'emprar-los com a batalló de xoc de l'espanyolisme més carrincló.

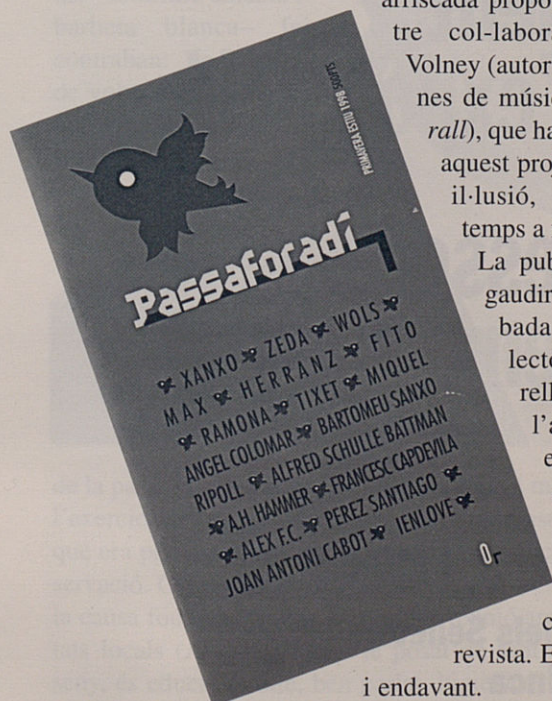
Passaforadí és una nova publicació, de caire literari, que acaba de veure la llum a Mallorca. És tracta d'una

arriscada proposta del nostre col·laborador Àlex Volney (autor de les pàgines de música d'*El Mirall*), que ha invertit, en aquest projecte, molta il·lusió, sabers i temps a fons perdut.

La publicació vol gaudir d'una trobada amb els lectors un parell de cops a l'any; mentre els doblers aguantin.

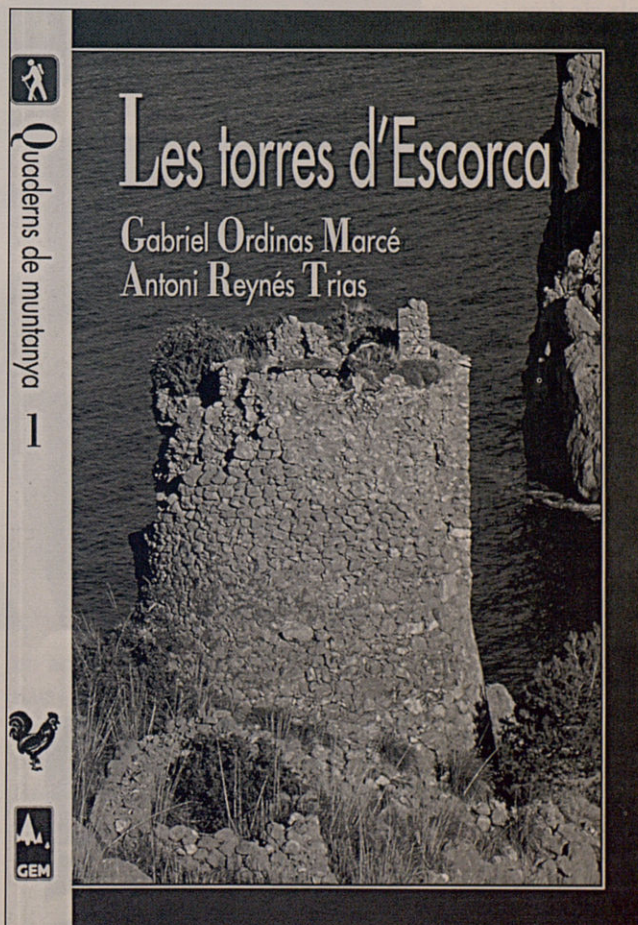
Per tant, us recomanem comprar la revista. Enhorabona,

i endavant.

Les Torres d'Escorca

Gabriel Ordines Marcé i Antoni Reynés Trias acaben de publicar el llibre *Les Torres d'Escorca*, amb dibuixos d'Antoni Rebassa Ordines, que obre la col·lecció Quaderns de Muntanya, coeditada pel Grup Excursionista de Mallorca i El Gall editor. El llibre ha sabut usar extensament les diverses fonts arxivístiques i bibliogràfiques i completar-les amb una acurada feina de camp. El resultat és una història viva, amb el batec dels torrers i de talaïers encara vius, que explica la llegenda i la realitat d'aquestes construccions lligades a la defensa de la muntanya mallorquina. Els autors estudien les cinc torres costaneres (na Seca, es Forat, sa Mola de Tuent, es Bosc i Lluc) i les sis torres interiors (can Nyegos, can Pau, can Lleig, Albarca, Menut i Lluc) existents en el municipi d'Escorca. A més han identificat les restes de dues torres interiors a Tuent i al Rafalet. L'estudi posa de relleu l'estat ruïnós de les torres costaneres, agreujat per les dificultats d'accés, i la urgència de la seva restauració si es vol que es conservin de cara al futur. En resum, un llibre treballat i ple de dades, resultat d'una completa labor d'investigació, que aporta un grau de coneixement insospitat sobre la història.

innovació acció!!

Es Raiguer avança

Ajuts
a les empreses

Foment
de l'exportació

Assessorament
als empresaris

**Consorti per al
Desenvolupament Econòmic
del Raiguer**

Informau-vos al **CDER**,
Carrer dels Selleters, 25
07300 Inca
Tel. 971 88 17 48
Fax 971 88 16 86
e-mail: cder@bitel.es

Amb el suport de:

GOVERN BALEAR

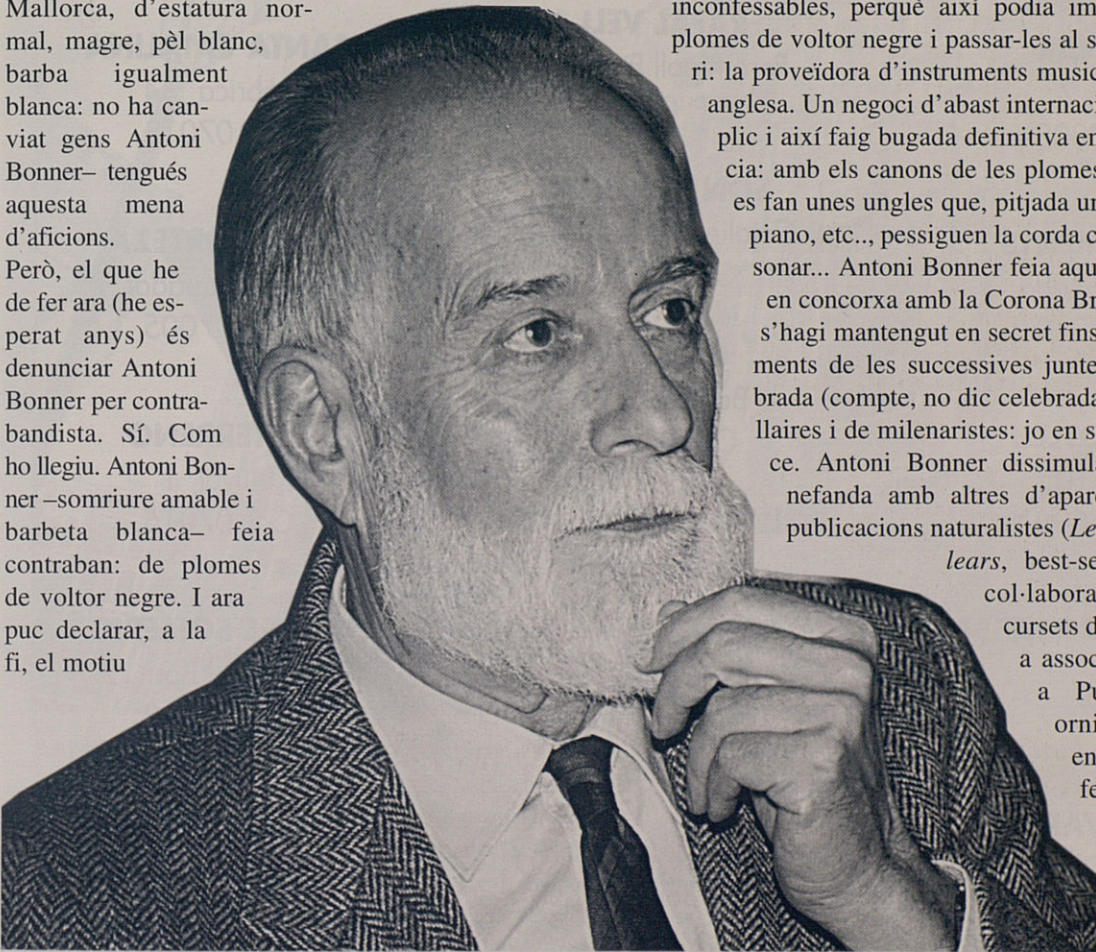

COMISSIÓ EUROPEA

ANTONI BONNER

La confessió d'un còmplice

Antoni Bonner em contà una vegada que ell havia tocat jazz als Estats Units. I crec que em digué que el seu instrument fou, de vegades, el saxòfon baríton. Va haver de deixar-ho, perquè la vibració de l'instrument li recorria l'espinada com una rampa elèctrica d'un milenar de volts. He envejat sempre aquesta afició d'Antoni Bonner, que toca instruments i participa en concerts de peces antigues. Em sobtà, fa per ventura 20 anys, o vint-i-cinc ja, que un personatge aparentment anodí —fixau-vos: un americà immigrant a Mallorca, d'estatura normal, magre, pèl blanc, barba igualment blanca: no ha canviat gens Antoni Bonner— tengués aquesta mena d'aficions. Però, el que he de fer ara (he esperat anys) és denunciar Antoni Bonner per contrabandista. Sí. Com ho llegiu. Antoni Bonner —somriure amable i barbeta blanca— feia contraban: de plomes de voltor negre. I ara puc declarar, a la fi, el motiu

de la passió amb què Antoni Bonner dedicà molts d'anys a l'exercici de la presidència del GOB-Interinsular. Ell deia que era per convèncer la gent de la importància de la conservació. Cal dir tot d'una que, malgrat tot, el seu servei a la causa fou meritori: no faltà a cap reunió amb les autoritats locals (Antoni Bonner té posat de sant i d'home de seny, és educat i culte, ben parlat, higiènic; breu: impressiona), ni falta mai a cap manifestació pels carrers de

Ciutat o d'onsevilla, amb ostentació de compromís exemplar amb el país on viu, amb adaptació a l'entorn fins a la mimetització. D'enfora, Antoni Bonner sembla un mallorquí, delatat de prop, però, per la seva saviesa i pel seu humanisme, condicions poc freqüents, com sabem, en els indígenes.

Un ecologista admirable, direu: Memeu! Antoni Bonner era membre del GOB (el seu número de carnet, molt baix, baixíssim, demostra que en forma part, si no l'impulsà, des del primer moment, desembre de 1973, amb intencions inconfessables, perquè així podia impunement recaptar plomes de voltor negre i passar-les al seu secret destinatari: la proveïdora d'instruments musicals de la casa reial anglesa. Un negoci d'abast internacional, doncs. M'explic i així faig bugada definitiva en la meua consciència: amb els canons de les plomes grans dels voltors es fan unes ungles que, pitjada una tecla del clavecí, piano, etc..., pessiguen la corda corresponent i la fan sonar... Antoni Bonner feia aquesta mena de tràfic en concorxa amb la Corona Britànica —d'aquí que s'hagi mantengut en secret fins ara— i amb els elements de les successives juntes d'aquella eixelebrada (compte, no dic celebrada) associació d'ocellaires i de milenaristes: jo en som, doncs, còmplice. Antoni Bonner dissimulà aquesta activitat nefanda amb altres d'aparença molt lloable: publicacions naturalistes (*Les plantes de les Ba-*

lears, best-seller durant anys), col·laboracions de premsa, curssets de botànica al GOB, a associacions de veïnats, a Puigpunyent, actiu ornitòleg... I el que encara és més fort: ho feia i ho fa tot en català (en la modalitat local, és clar; tot legítim). Fins i tot gosà de fer-se

un acurat —tot per dissimular el seu contrabandisme pertinaç— traductor de Ramon Llull a la llengua anglesa. Amb l'excusa de visitar les universitats i editorials britàniques per la qüestió de les edicions en anglès de Llull, Antoni Bonner passava la frontera, quan n'hi havia, amb el seu carregament vergonyant... Barba blanca al rostre i plomes fosques al sarró. Molt hàbil. Admirable.

Miquel Rayó

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1
C.P. 07001

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9
C.P. 07003

S'ARENAL

Pça. Rul·lan Garcies, 5
C.P. 07600

MOLINAR

Xadó, 7
C.P. 07008

RAFAL VELL

Pere Ripoll Palau, 9
C.P. 07008

SANTA CATALINA

Fàbrica, 34
C.P. 07013

SON RAPINYA

Catalina March, 4 A
C.P. 07013

SON FORTEZA

St. Isidre Llauredor, 25
C.P. 07005

ESTABLIMENTS

Pça. Immaculada, 3
C.P. 07010

GÈNOVA

Barranco, 22
C.P. 07015

EL TERRENO

Núvol, 1
C.P. 07015

SON GOTLEU

Regal, 105
C.P. 07008

POLÍGON DE LLEVANT

Ciutat de Querétaro, 3
C.P. 07007

CASAL SOLLERIC

Passeig del Born, 27
C.P. 07012

COLL D'EN RABASSA

Albuera, 1
C.P. 07007

SON XIMELIS

Cap Blanc, 15 A
C.P. 07013

GABRIEL LLABRÉS

Antoni Planas Franch, 4
C.P. 07001

L'OLIVAR

Mercat de l'Olivar, 104
C.P. 07002

SANT JORDI

Pau Bouvy, 31
C.P. 07199

SON CLADERA

Cala Serena, 3
C.P. 07009

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, 2
C.P. 07009

SIOPJ

Pere d'Alcàntara Penya, 11
C.P. 07006

NOTÍCIES DE L'OBRA

FULL INFORMATIU

Núm. 29. Juliol 1998. C/ de la Impremta, 1. 07001 Palma. Tel 971 72 32 99. Fax 971 71 93 85. Dipòsit legal: PM 494 - 1991

Conveni de col·laboració entre el Consell de Mallorca, l'OCB i Voltor
La cultura, la llengua i la identitat

Amb la signatura d'un conveni marc entre l'OCB i el Consell de Mallorca, s'obre una nova etapa en la col·laboració mútua i en el desplegament de programes d'actuació en quatre grans àmbits: cultura i identitat, normalització lingüística, patrimoni històric i mitjans de comunicació. S'hi diu, textualment, que es podran dur a terme tot un seguit d'actuacions que "sense l'estreta col·laboració amb la societat civil no tendrien l'efectivitat que es pretén".

El Consell de Mallorca i l'OCB cooperen en actuacions que "promoguin i estaloin la mobilització social del poble de Mallorca en favor de la consecució del ple autogovern, de la plena normalitat de l'ús de la llengua catalana i del reforçament de la identitat col·lectiva... en l'ampliació, el manteniment i la consolidació del Centre

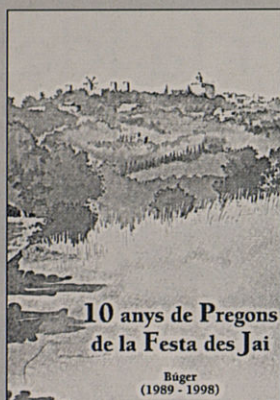
d'Autoaprenentatge de Llengua, inclòs dins PARAULA-Centre de Serveis Lingüístics i en la Trobada d'Escoles Mallorquines. En conjunt, s'aporten quinze milions i mig de pessetes i resta oberta la possibilitat de participar en la fase final del projecte del Centre Internacional de Cultura-Joan Alcover, que donaria pas a la signatura d'un nou conveni.

L'àrea de mitjans de comunicació va donar peu a un nou conveni amb l'associació Voltor, per quinze milions de pessetes. Des d'ara, és gràcies al Consell de Mallorca que es manté la recepció de les ràdios i televisions institucionals que emeten en català des de Catalunya (TV3 i Canal 33) i València (Canal 9), així com les televisions d'àmbit insular o interinsular que tenen el català com a llengua pròpia (Canal 4 i TeleNova-Canal 37).

El llibre sobre els 10 anys de pregons de la Festa des Jai a Búger

Dins els actes de celebració del XX aniversari de la delegació de l'Obra Cultural Balear de Búger i en el marc de les festes de Sant Pere, tengué lloc el passat diumenge dia 28

de juny la presentació del llibre *10 anys de pregons de la festa des Jai. Búger (1989-1998)*. L'acte es va celebrar a l'església parroquial i hi participaren mossèn Joan Pons, prevere de Calvià, bugerró i participant dels orígens de la de-

legació; Damià Pons, president de la Comissió de Cultura i Patrimoni Històric del Consell de Mallorca, i Antoni Mir, president de l'Obra Cultural Balear. Tomeu Torrens, membre de l'equip de direcció de l'OCB-Búger va presentar l'acte, el qual inclogué un excel·lent concert a càrrec de la Coral d'Antics Blauets i l'Orquestra de vent Ciutat d'Inca.

Delegació de Valldemossa

La delegació local pensa celebrar amb tot un seguit d'actes els seus primers deu anys de vida. Els actes s'iniciaren el passat 26 de juny amb un **concert pedagògic** *Per què no música clàssica?* a càrrec de Palma Sax Quartet (al Palau del Rei Sanç). Els actes continuaren amb una conferència, *L'aigua i l'home en la història de Mallorca* que impartí Nicolau S. Cañellas Serrano, dia 10 de juliol al Gran Hotel; amb un sopar i lliurament de **premis i actuacions musicals**, dia 21 de juliol, i una **fi-reta** a benefici de la revista *Miramar* que tindrà lloc els dies 22, 23 i

24 d'agost. Els actes conclouran dia 28 d'agost amb la presentació del projecte del llibre d'història medieval de Valldemossa (a càrrec dels autors, Ramon Rosselló Vaquer i Jaume Albertí) a la qual seguirà un refrigeri.

Notícies breus

Informar-vos que Pere Ollers, un dels fundadors de la delegació de l'Obra Cultural Balear a Campos i de la revista *Ressò*, ha estat elegit fa poc president d'ARCA, Associació per a la Revitalització dels Centres Antics.

I Miquel Company, directiu de l'OCB i de la revista *Mel i Sucre* va ser reelegit, no fa gaire, president de

l'Associació Premsa Forana de Mallorca. Enhorabona a tots dos!

L'OCB es va adreçar a les Institucions (Comunitat Autònoma, Parlament de les Illes Balears, Consell de Mallorca i Ajuntament de Palma) perquè garantissin l'ús predominant del català en les recepcions oficials als ducs de Palma. El president de l'OCB s'adreçà en mallorquí a la Infanta Cristina de Borbó, duquessa de Palma, en la seva qualitat de membre de la Família Reial espanyola, per explicar-li la tasca duita a terme per l'entitat i el desig que amb aquesta nova vinculació a Mallorca, terra de parla catalana, pugui divulgar pertot arreu la realitat plural d'Espanya.

L'OCB donà la benvinguda al segon canal valencià de televisió, 'Notícies 9', canal que emet íntegrament en valencià i que es rep per iniciativa del Govern Balear.

L'OCB va demanar al Consell Consultiu de les Balears, tot valorant la seva tasca d'assessorament i en

especial l'informe fet en relació al Decret de Mínims, de català a l'escola, un ús significativament major del català als seus dictàmens. El Consell és el màxim òrgan consultiu en relació a l'exercici de les competències pròpies de la Comunitat, i per tant una peça essencial dins l'autonomia balear.

L'OCB es congratula que Televisió de Catalunya hagi pensat en els seus seguidors de Balears. Des de finals de juny, el teletext de Canal 33 facilita en temps real, les arribades i sortides tant estatals com internacionals dels vols de l'aeroport de Son Sant Joan. És la mateixa informació que es presenta en els monitors o panells de les terminals de l'aeroport i s'actualitza cada 10 minuts. Esperam que prest inclogui la informació dels aeroports d'Eivissa i de Menorca.

L'OCB ha dit que la decisió de la gran majoria dels polítics valencians i del Consell Valencià de Cultura en favor de la unitat i normativitat de la llengua 'pot ser un acord històric' i que pot ajudar a desbloquejar una situació enverinada a València. L'Obra Cultural Balear va fer arribar una felicitació a Santiago Grisolí, president del Consell Valencià de Cultura, al president de la Generalitat Valenciana i del PP valencià, Eduardo Zaplana i al Secretari General del PSPV-PSOE, Joan Romero, que l'acord admet (de manera envitricollada, això sí), la unitat de la llengua (el valencià forma part d'un sistema lingüístic amb les llengües pròpies de Catalunya i Balears), la pluralitat en la seva denominació, la normativització consolidada a partir de les Normes de Castelló de 1932 i la creació d'un ens de referència normativa, amb decisions vinculants sobre la llengua, format molt majoritàriament per experts. La promoció de l'ús social del valencià, autèntica clau de volta del seu futur, podria passar a la fi a primer terme.

Allò que demanà l'OCB a Michael Douglas

Justament perquè l'OCB no té una idea tancada de la llengua i la cultura pròpies, desitja que l'assumequin i la defensin tots els ciutadans que tenen relació amb Mallorca, més que més si pel seu relleu professional i mediàtic poden ser uns excel·lents divulgadors de la nostra realitat i defensors si cal dels nostres drets com a col·lectivitat.

L'actor i productor nord-americà Michael Douglas és possiblement avui l'estrella internacional més coneguda arreu del món entre totes les personalitats vinculades a Mallorca. Darrerament s'ha intensificat el seu interès genuí per la història, la geografia i les tradicions de la nostra illa, de la qual és un gran propagandista, i alhora ha compromès el seu perfil públic en favor de causes humanitàries i d'ambaixador de bona voluntat arreu de països en conflicte. Tot això és motiu més que a bastament perquè l'Obra Cultural Balear volgués fer-li avinent la seva existència i els seus propòsits, i convidar-lo a sumar-se també a la causa noble i altruista que defensa des de fa prop de quaranta anys.

Michael Douglas va agrair la nostra visita i el reconeixement que li férem tant per la seva actitud envers aquestes bones causes com per la seva actitud creixentment favorable a la integració a l'illa dels no nascuts a Mallorca que inclou la defensa dels valors culturals d'aquesta terra, en sentit

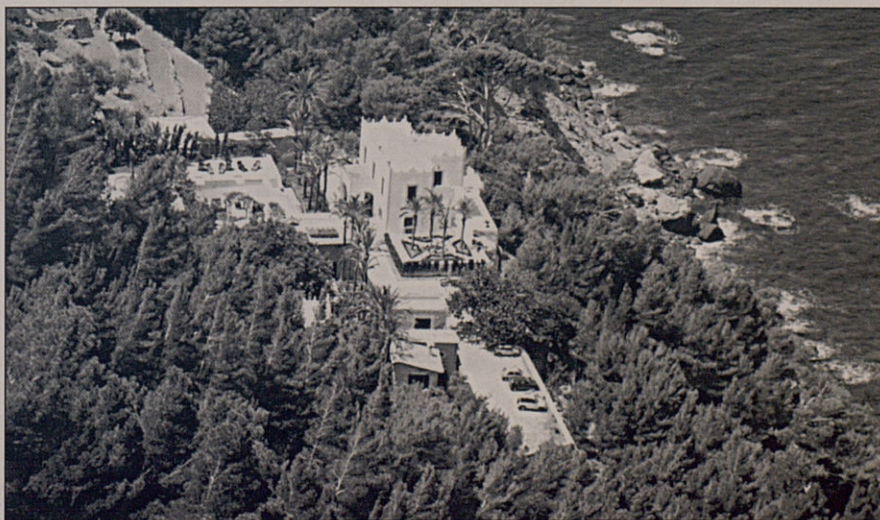
D'esquerra a dreta: Maties Oliver, Francesc Gelabert, Antoni Mir, Michael Douglas i Josep Melià, a Son Antelm (Llucmajor).

ampli. Va escoltar amb interès el bessó de l'activitat de l'entitat, i el suport de què gaudeix i de què ha gaudit per part de destacades personalitats del món artístic i literari, com fou al seu moment el cas de Joan Miró. Va manifestar el seu desig de conèixer amb més detall la nostra entitat, i per això vàrem aparaular una reunió més extensa amb motiu de la seva tornada a Mallorca, a

començaments de l'any que ve, a s'Estaca. Ell mateix és descendent de bielorrussos, i ha entès i assumit com son pare, l'actor i també productor progressista Kirk Douglas, la necessitat de mantenir la identitat pròpia. Identitat va ser una paraula que sorgí repetidament al nostre col·loqui.

Les persones amb un perfil públic tan significatiu com Michael Douglas poden ser

excel·lents difusors de la realitat del nostre país insular, i per això des de l'Obra Cultural teníem l'obligació moral d'arribar a l'astre de la pantalla per convidar-lo a sumar-se a la nostra causa. Per fer un llarg camí allò més important sovint és fer la primera passa. N'estam ben orgullosos d'haver-la feta i tenim la convicció que ben prest aquesta iniciativa fruitarà.

S'Estaca, finca de l'Arxiduc, ara propietat de l'actor nord-americà.

Bases dels Premis 31 de Desembre 1998

*L'Obra Cultural Balear convoca els **PREMIS 31 DE DESEMBRE** de 1998 amb la finalitat de reconèixer, d'estimular i de fer sorgir tot tipus d'actuacions, de comportaments i d'activitats encaminats a afavorir l'ús normal de la llengua catalana en tots els àmbits de la vida social i pública, a promoure la cultura i a desvetllar i desenvolupar la consciència nacional pròpia de les Illes Balears.*

BASES 1998

- 1 Poden optar a aquests premis totes aquelles persones, grups de persones, entitats o organismes privats que siguin presentats com a candidats per la Junta directiva de l'Obra Cultural Balear, per qualsevol de les seves delegacions insulars o locals o per un nombre no inferior a tres dels seus socis, i pels membres del Jurat.
- 2 Cada candidatura ha d'anar acompanyada d'un informe ben elaborat que en justifiqui i raoni la proposta. Es presentarà per triplicat a màquina o a ordinador, a doble espai, per una sola cara i perfectament legible, a la seu social de l'OCB, carrer de la Impremta, núm. 1-pral.-2a, DP 07001 de Palma. Telèfon 971 72 32 99, Fax 971 71 93 85. A la portada o en sobre adjunt es consignarà el nom del premi al qual opta, títol de l'obra, nom, cognoms, adreça i telèfon de l'autor i/o de qui el proposa. Les candidatures al premi Miquel dels Sants Oliver hauran de presentar-ho tot per quintuplicat.
- 3 Qualsevol persona, particularment, també podrà suggerir candidats –per escrit o per telèfon– a la Junta Directiva, la qual estudiarà el suggeriment i decidirà en darrer terme si ha de ser pres en consideració pel Jurat. En el cas que s'accepti, la Junta Directiva podrà elaborar o encarregar un informe, sempre dins el termini de presentació.
- 4 El termini de la presentació de candidatures serà dilluns, dia 16 de novembre de 1998.
- 5 El Jurat dels **XI PREMIS 31 DE DESEMBRE** estarà format per Francesc Bujosa (com a secretari), Isidor Mari, Joan Melià, Gabriel Mesquida, Antoni Mir (com a president), Pere Ollers, Josefina Sallord, Maria Tous i Antoni Torrens.
- 6 El premi consistirà en una escultura dissenyada expressament per Pere Martínez Pavía i un diploma acreditatiu.
- 7 El veredict del Jurat es farà públic al llarg del sopar de la Nit de la Cultura.

- 8 El Jurat es reserva el dret de resoldre segons el seu bon criteri qualsevol contingència no prevista en aquestes bases.

PREMIS

PREMI FRANCESC DE BORJA MOLL

Destinat a premiar una entitat que s'hagi destacat a les Illes Balears per la seva dedicació a la normalització de la llengua, la cultura o la identitat nacional.

PREMI JOSEP M. LLOMPART

Destinat a premiar una persona que s'hagi distingit a les Illes Balears per la seva dedicació a la normalització de la llengua, la cultura o la identitat nacional.

PREMI EMILI DARDER

Destinat a premiar una iniciativa o experiència en el camp de l'educació, l'ensenyament o el lleure, d'una manera especial les que tendeixen a la normalització del català com a llengua vehicular de l'aprenentatge, la renovació pedagògica o l'educació mediambiental.

PREMI BARTOMEU OLIVER

Destinat a premiar una activitat cívica (de dinamització cultural, de recuperació lingüística, de revalorització de la cultura popular...) desenvolupada dins un determinat àmbit territorial o social. També es podrà tenir en compte un treball que contribueixi a la recerca o a un millor coneixement de l'àmbit en qüestió.

PREMI MIQUEL DELS SANTS OLIVER

Destinat a premiar un treball escrit, editat durant l'any de la convocatòria, que prengui el passat o el present de les Illes Balears com a camp d'investigació o objecte d'estudi.

PREMI BARTOMEU ROSSELLÓ-PÒRCEL

Destinat a premiar una persona menor de trenta-un anys que hagi excel·lit en el camp de l'animació cultural, de la investigació (artística, humanística o científica) o de la creació.

PREMI GABRIEL ALOMAR

La JD de l'OCB és, des de 1993, el jurat d'aquest premi

Destinat a reconèixer i promoure els estudis, les actuacions i les aportacions en qualsevol àmbit que, tenint en compte el conjunt dels Països Catalans, hagi permès expressar-se amb tota normalitat la catalanitat de les Balears, i hagi contribuït a conèixer, difondre i respectar aquesta realitat.

GUILLEM CLADERA

A black and white portrait of Guillem Cladera, a man with dark, wavy hair, wearing a light-colored button-down shirt. He is looking slightly to the right of the camera with a neutral expression. The background is out of focus, showing what appears to be a window or a doorway.

**ESBARJO,
GAUDI I
FORMACIÓ**

ENTREVISTA
Joan Fullana

Guillem Cladera va néixer, l'any 1963, a la vila d'Alaró. Allà començà la seva experiència, com a monitor, participant en les activitats del Club d'Esplai local. És casat i té dos fills.

De professió, és director executiu d'instal·lacions i activitats, i en l'actualitat exerceix el càrrec de responsable del Grup d'Esplai de Mallorca (GDEM).

Com i quan fou fundat el Grup d'Esplai de Mallorca?

El GDEM va néixer l'any 1978, arran d'una sèrie de clubs d'esplai que ja funcionaven a Mallorca. L'Escola d'Esplai ja existia, s'havia posat en marxa anteriorment. En els seus inicis, la influència de Catalunya sobre l'Escola d'Esplai va ser important. A Can Tàpara, que era l'única colònia d'estiu que hi havia aquí aleshores, s'hi reuniren components dels clubs d'esplai catalans que venien a fer cursos. Aquí, a Mallorca, un grup de gent, des de 1974, es va decidir a organitzar l'Escola, estructurar-la i muntar-la. Així, s'iniciava l'activitat de l'Escola d'Esplai mallorquina, la qual, a poc a poc, va anar agafant cos, ja hi va haver curssets de monitors, sobre els quals s'ha de dir que, en principi, no engrescaren gaire ni a gaire gent; no obstant això, al llarg de quatre anys, va començar el naixement, encara que fou molt lent, dels clubs d'esplai, sobretot a les parròquies, en especial a la part forana, però també n'hi havia a qualcuna de les barriades de Palma. I l'any 1978, una sèrie de clubs —avui n'hi ha molts més, però, aleshores, només eren vuit— decidí muntar una associació, que, a la llarga, esdevendria la futura federació de clubs d'esplai, l'acció federativa s'inicià des d'aleshores ençà. En qualche moment hi ha ha-

gut més clubs federats que ara mateix, però les coses del voluntariat i del temps lliure van així, amb alts i baixos; en unes èpoques van molt bé i en d'altres no tant. Jo em sent satisfet de la meua entitat i, veient de prim compte la realitat associativa a la nostra illa, estic orgullós de la trajectòria i de la xifra de clubs d'esplai que hi tenim.

«Dins el món eclesiàstic hi ha un sector progressista decidí per a la renovació»

Quin va ser el paper de l'Església en el naixement dels clubs d'esplai?

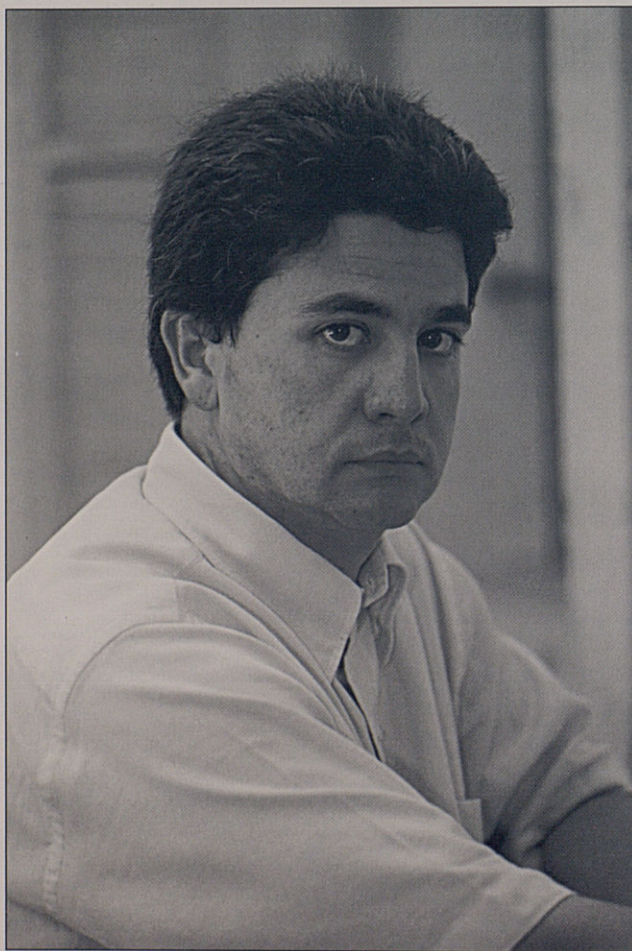
T'he de dir que hi ha coses, que si bé no estan entregistrades, es deixen entreveure..., és a dir, en un cert moment en què hi ha un règim polític molt estricte, el qual, sota un punt de vista molt concret, és restrictiu i practica una moralitat exalçada, que coincideix amb la de l'Església, la qual, com a

tal, també té un concepte excessiu de la rectitud, emperò, així mateix i a la vegada, dins el món eclesiàstic hi ha un sector progressista, minoritari, però decidí per a la renovació; aquest petit grup va veure que l'esplai era una sortida vàlida, perquè va creure que es podia fer una tasca educadora diferent i no formal, distinta a la docent que hi havia en aquells moments. S'ha de fer constar que, des del principi, l'esplai tengué el suport personal del bisbe Teodor Úbeda.

Hi ha clubs d'esplai a la resta de les Balears?

Fora de Mallorca, a l'illa d'Eivissa, durant un cert temps, hi tenguérem un club d'esplai, que es deia Sol i bassa. Però, si qualche cosa marca les Illes Balears i dificulta les relacions és la diferència i la distància física entre elles, i la mar per mig encara marca més. En la nostra pràctica, tenim bones relacions amb les entitats més gran de les altres illes. A Menorca, perquè és molt important el Moviment Escolta, hi ha molts d'escoltes. En realitat, allà l'escoltisme és l'entitat-mare de les activitats infantils i juvenils d'aquella illa, mentre que, a Eivissa, hi ha una entitat que es diu Nova Gent, amb la qual mantenim contacte, però que té un funcionament distint al que és purament l'esplai mallorquí.

Teniu bones relacions amb l'escoltisme mallorquí?

Guillem Cladera va néixer a Alaró.

Sí, mantenim contactes pràcticament amb tothom, amb totes les entitats i associacions importants il·lenques. Nosaltres som al Consell de la Joventut de les Illes Balears, on són representades totes les institucions i associacions de temps lliure. Creim que és bo i positiu que tothom es conegui, que ens coneguem i també que facem pinya tots junts en aquelles coses que valen la pena.

Quan es creà i com funciona la Fundació?

Com a entitat, hem anat creixent a poc a poc; fent feina tira a tira: el 74, va néixer l'Escola d'Esplai; el 78, el Grup d'Esplai de Mallorca. Devers l'any 1980, des del Bisbat de Mallorca se'ns va demanar, als de GDEM, si ens vèiem amb capacitat per dur la gestió d'un casal de colònies. Es tractava de gestionar l'oratori de Binicanella —perquè els monjos benedictins alemanys, els quals l'havien ocupat fins aleshores, es retiraven, deixaven el lloc de Binicanella i el cedien al Bisbat—, i després d'estar abandonat prop de dos anys, no sabien exactament què fer-ne. Els del GDEM aleshores acceptà-

rem el repte de gestionar-lo, férem totes les diligències necessàries, allò significà carregar, encara més, de feina una gent que, majoritàriament, procedeix del voluntariat, tot i que en els objectius inicials de l'entitat no es contemplava l'ad-

Cladera al seu despatx del carrer del Seminari.

ministració de casals ni tampoc dur la gestió de les colònies. I no va ser fins al principi dels 90, quan vàrem decidir —els que érem i formàvem part del GDEM i

l'Escola—, crear la Secció de Serveis de l'Esplai, amb un cap que ho organitzàs i coordinàs tot. I, a l'actualitat, ofereix diversos servicis:

els dels casals i les colònies, d'activitats educatives, organitza el transport i activitats diverses de lleure i d'altres, garanteix una assegurança; així, ara mateix, administra Binicanella i altres cases, com les que tenim a Son Perdut i a Alaró.

Ara manejam tot un ventall d'activitats i de cases de colònies i oferim tot tipus de serveis a qualsevol club o entitat de temps lliure que es vulgui acostar a aquesta casa.

Una vegada creat tot això, el GDEM, per una part, i l'Escola d'Esplai, per l'altra, no vèiem clar, com a moviment

d'esplai, com mantenir la unitat i la coherència, i d'aquí que sorgís la idea de crear una fundació. La seu de la Fundació avui es troba al Seminari Vell de Palma, des d'on se centralitzen els serveis que s'ofereixen als adherents i es dirigeix tota

la xarxa mallorquina dels clubs d'esplai. La Fundació té el seu patronat, que està format per representants de les tres entitats, i la presideix el senyor bisbe, monsenyor Teodor Úbeda. I el que es pretén és que les tres entitats siguin fidels a una ideologia i una filosofia d'esplai. I, des d'aquests plantejaments, es dona el funcionament de l'entitat.

Qui marca les pautes de funcionament?

La pròpia entitat. Dos cops a l'any té lloc una assemblea, on hi ha els representants de cadascun dels clubs d'esplai, amb el Consell permanent, que és l'òrgan de direcció de l'entitat. I, aleshores, en assemblea, es fa una revisió crítica d'allò que s'ha fet i s'ha aconseguit, i, segons els resultats, s'aprova o es desaprova la trajectòria, tenint-los en compte per a la pròxima programació. I després, amb un projecte educatiu concret damunt la taula, es programa el projecte del proper període —que coincideix amb el curs escolar,

perquè funcionem tenint-lo en compte—, amb un compromís ferm de dur-lo endavant, de fer-ho possible tots plegats. Un pic l'assemblea

del GDEM ho ha decidit —perquè en tenguim coneixement de les decisions preses i vegi per on anam—, es passa la informació a la Fundació d'Esplai de les Illes.

Com us finançau?

•
«Des de la fundació es dirigeix la xarxa mallorquina dels clubs d'esplai»
•••

•
«Ara tenim diverses vies de finançament»
•••

Ens va costar molt aconseguir-ho, però ara tenim diverses vies de finançament. Una d'elles és la de les subvencions, en demanam al Govern Balear i, evidentment, a tots els ajuntaments on hi ha clubs d'esplai. La nostra relació amb les institucions, pel fet que estiguem a Palma, fa que sigui major el contacte amb aquest Ajuntament, i la connexió amb el Govern Balear, és a través de la Direcció General de Joventut. Tanmateix, això de les subvencions no és estricte, sinó elàstic, i sempre va com va; és ver que els ajuntaments i el Govern paguen un tant, però, de cada vegada més, s'adonen que allò que fa el voluntariat no ho pot fer el funcionariat. L'altra via de finançament procedeix dels nostres propis serveis d'esplai; intentam aconseguir autofinançar-nos. Ens agradaria ser capaços de generar els nostres propis recursos que ens donassin els serveis propis, i voldríem que, en la contractació de voluntaris que volguessin fer aqueixa feina, se'ls pogués arribar a donar, més que una gratificació, un sou. D'altra banda, els clubs d'esplai són els que marquen les seves quotes.

No manteniu relacions amb el Consell Insular de Mallorca?

A totes aquelles entitats i associacions on feim feina a l'Illa, ens sembla que fa falta una reconducció de la seva política, perquè, respecte de la joventut, com a

Consell Insular de Mallorca, no en té una de clara, sinó que només fa actes esporàdics. Ara, organitzades pel CIM, s'han fet unes interessants

Jornades de Joventut, i també s'ha imprès una Guia per a associacions. Des del CIM, es fan petites coses, perquè es dediquen

més a l'esport jove que als temes de temps lliure, i ja ens agradaria que s'ho plantejassin! Crec que el tema és una incògnita per a ells mateixos, perquè les transferències del Consell de Joventut no estan clares. Nosaltres demanàrem, més tost, una altra actitud; ens agradaria molt més veure un projecte en el qual poguéssim participar totes les entitats. El Consell Insular de Mallorca no ens subvenciona, i, anecdòticament, et

vull referir que el CIM va ser l'única institució que no va assistir l'acte oficial que fèrem per celebrar l'aniversari dels nostres

vint anys.

Quines perspectives veus al vostre moviment, quins projectes teniu?

Primer de tot, m'agradaria explicar els nostres objectius, que s'entenguin ben bé les nostres pautes de funcionament i què és allò que volem. Nosaltres, per funcionar, tenim tres eixos fonamentals. Ara per ara, en el nostre espai hi ha tres opcions: l'opció social, la

pedagògica educativa i l'opció de testimoni cristià, i d'aquí arranca un pla de funcionament i el nostre projecte educatiu. Tenim

una opció social clara, és a dir, nosaltres —quant a promoció— qualsevol millora immediata a l'entorn de cadascun dels clubs—

cercam la transformació de la societat més propera; practicam una opció pedagògica educativa, perquè entenem que l'escola està estructurada amb una finalitat clara; tenim un projecte educatiu, que és una innovació, perquè estam parlant d'un projecte creat l'any 1995 i que té un termini, durarà fins a l'any 2000, que serà quan ens plantejarem de bell nou si el projecte actual serveix, si és vàlid; i si no ho és, ens ho replantejarem. En aquest projecte educatiu, hi són les pautes de funcionament per a tot hom que estigui dins l'esplai i per donar resposta a totes les problemàtiques que ara mateix presenta la societat de cara als infants. Perquè, l'infant, no se'l valora; a la societat on vivim no té ni vot ni veu, i en la nostra societat, en aquest món mediatitzat d'ara, només compta qui té vot i veu. I, això, l'esplai ho vol reivindicar, que els infants puguin dir la seva, i oferir la possibilitat als nins de créixer dins un marc

social de millora social i personal, i, sobretot, oferir-los una sèrie de valors, però no perquè siguin els que tenguim l'entitat, sinó perquè el nin, amb plena llibertat, pugui escollir aquells valors que li serveixin per ser feliç i per ser més persona. I, així mateix, sostenim una opció de testimoni cristià, perquè som una entitat de l'Església, però nosaltres no fiscalitzam en cap moment si els nins van a missa ni els obligam a fer a contracor activitats concretes. És a dir, pensam que la persona ha d'escollir per ella mateixa. Hi ha un ventall de possibilitats i cadascú, perquè tots som diferents, ha d'escollir allò que creu que li pertany entre allò que té més proper.

Es podrien resumir els valors cívics que intentau inculcar-los?

És difícil resumir-los. Però en el projecte d'ara hi ha una

sèrie d'aspectes ideològics que creim importants: valoram una persona per allò que és i no per allò que té; s'ha de fer tota una tasca d'educació medi-

ambiental —perquè si no cuidam l'ambient i la natura, deixam de tenir cura per l'home com a tal—; i, sota un punt de vista de fe, un altre aspecte més transcendent, com a objectiu a aconseguir, és el de ser cristià, perquè, vull dir-t'ho, nosaltres veim en el *Nou Testament* una sèrie de valors que, consideram, són molt aprofitables i els oferim a qui vulgui acostar-s'hi.

•
«L'infant, no se'l valora: a la societat no té ni vot ni veu»
•••

•
«Nosaltres cercam la transformació de la societat més pròpia»
•••

•
«En el projecte hi ha una sèrie d'aspectes ideològics que creim importants»
•••

Abans citaves els valors cívics i parlaves d'ideologia, us veuen com una institució confessional? Estau oberts a gent que no tenguí creences religioses?

Això no ens crea cap problema, ni un! És veritat, i no ho amagam mai, que som una entitat d'Església, però ho deixaríem de ser des del primer moment que rebutjàssim qualcú per no ser-ho. Això està clar, per tant, som una entitat d'Església, que, com a tal, participa en l'actual Sínode, i pensam que no s'ha escoltat prou els joves, sinó que s'han muntat i fet una sèrie de reivindicacions per a la seva pròpia gent eclesialística i que, realment, no s'escolta tota una gent que està a prop i també té qualche cosa a dir. Jo em sent el representant de tot un col·lectiu de joves que pertanyen al cos de l'Església, que haurien de ser més escoltats, i pens que, fins que l'Església no s'acosti més a la joventut i a la realitat en què es viu, sempre estarà allunyada i no hi arribarà mai. Els joves apostam per una Església més propera a la realitat d'avui. I ara voldria afegir que hi ha nins i nines pertanyents als clubs d'esplai que no confessen la nostra religió i d'altres que no en tenen cap i provenen de famílies per a les quals la religió no és una opció vàlida per a ells i els respectam més que mai! Perquè crec que, amb aquesta actitud, és quan es fa una tasca educadora. Si els ensenya que som capaços de respectar la manera com ell pensa, estam educant el nin i ajudant-lo a formar-se com a persona, i això sí que és molt important!

Dins les vostres activitats del GDEM, feis qualche publicació periòdica?

Durant molt de temps en vàrem tenir una. Es va publicar entre 1990 i 1995, però, desgraciadament, la vàrem deixar d'elaborar. El títol, perquè fos més mengívol i no fos tan llarg, responia a una abreviació de *Nins de Mallorca*, es deia

avaluant allò que conec, faré autocrítica: crec que l'oferta de l'esplai és molt vàlida per a una edat, entre els sis i dotze anys, però a partir dels tretze per amunt hi una sèrie de problemàtiques, de cada vegada més dures, i, a més, patim una competència gran per part de l'ordinador, la televisió, etcètera. L'esplai, com totes les altres institu-

Nosaltres no tenim professionals al nostre abast, només comptam amb voluntaris. El GDEM, a l'actualitat, té prop de 3500 nins i nines que, setmanalment, es reuneixen als clubs de barriades i pobles; és clar que uns clubs són més nombrosos que els altres, però som un conjunt de gent amb un un ideari clar i que els ofe-

Més de 3.500 nins i nines de tot Mallorca ja gaudeixen moments diferents en més de 50 Clubs que configuren el G.D.E.M.

1 *Un temps lliure per a compartir i créixer amb els altres*

2 *Una associació que treballa per la formació integral dels nins, joves i adolescents.*

3 *Una cinca que et facilita nous aprenentatges.*

4 *Una actitud que transcendeix les altres situacions de la vida.*

5 *Un estil de jove compromís i renovador.*

6 *Una opció per a viure els valors de l'Evangeli.*

7 *Una oportunitat per fer que el teu entorn sigui més agradable.*

Reproducció d'un fulletó editat pel GDM.

Ninorca, i tenia una periodicitat trimestral. Pens que la informació que s'hi publicava era molt profitosa, i ara la relançarem; enguany en sortirà un nou número. El mes de juny, com a commemoració dels primers vint anys del GDEM, publicarem una revista especial amb el nom tradicional. Però, és clar, això, com saps, significa un esforç econòmic important i un sacrifici més per part del voluntariat, que no sempre tenim a l'abast.

Entre quines edats estan els infants amb vosaltres?
D'això, me'n queix un poc i,

cions interessades en la joventut i els seus problemes, s'haurà d'adaptar als canvis socials i lluitar més, apostant per la innovació. El primer que hem d'aconseguir és atreure el jove, l'adolescent i fer feina aplicant tècniques noves, específiques i pensades a posta; i, per aconseguir això, necessitaríem voluntaris concrets per fer feina amb els joves i, de moment, a l'esplai encara no hem tengut èxit en aquest segment, perquè, de moment, no ho hem sabut fer...

Qui col·labora amb vosaltres?

rim allò que tenim des del potencial personal de cadascun de nosaltres. Només comptam amb voluntaris per fer-ho, i ara mateix deuen ser, més o manco, uns quatre-cents setanta, els quals, setmana rere setmana, fan una tasca educadora no docent als barris. Són voluntaris formats —qualcuns d'ells són de professió mestres d'escola, i d'altres tenen el títol de monitor o de director—, amb una preparació concreta i específica, en la qual nosaltres creim. Perquè, a la vegada, creim que si la docència és importantíssima per adquirir

coneixements, l'educació no docent i per al temps lliure no ho és menys, per adquirir personalitat i formació pròpia.

Com es preparen els monitors del GDEM?

Nosaltres oferim als clubs un seguit d'activitats anuals, en les quals es participa voluntàriament. Feim una Diada de Tècniques, en la qual la participació és molt alta, i durant la jornada oferim entre quinze i vint tècniques específiques perquè els monitors les puguin aprendre en un sol dia. La Federació es fa càrrec de tots els desplaçaments, el participant, excepte el transport si és necessari, no ha de pagar res. Aquesta trobada significa una bona "carregada de piles" per a tots els monitors.

Aquests monitors es deuen trobar amb diverses realitats socials i, segons on les apliquin, adaptar-se personalment a diferents circumstàncies...

Sí, és clar. I, en efecte, aquesta és la seva tasca. Amb el projecte comú en

mà, el monitor d'esplai es troba amb les problemàtiques infantils que són distintes segons els diferents llocs i ha de procurar adaptar-se, de veres, a la realitat social ambiental. Ha d'intentar aplicar-lo coneixent de primera mà com són els nins de la barriada, d'on vénen, perquè és important saber i conèixer quin és l'estatus social, quin és el *background* familiar dels infants. I no és igual treballar en un club d'esplai d'un poble qualsevol, on tothom

«Hi ha veïnats que creuen que els clubs d'esplai són una guarderia»

es coneix –jo mateix vaig ser voluntari al meu poble, i a Alaró no hi havia sorpreses perquè coneixia ben bé els infants, els seus pares pels seus noms i malnoms i el seu entorn social habitual– que fer-ho a una barriada conflictiva o amb una realitat social més dura, sigui a Son Cladera, sa Calatrava, Son Roca, sa Indioteria o exercir a qualsevol altre barri de Ciutat on hi hagi una problemàtica social diferent... I el nostre projecte, la nostra oferta, ha de respondre a la demanda social, sinó no té sentit! També es produeixen mal-

entesos, veïnats que creuen que els clubs d'esplai són una guarderia... El monitor sap ben aviat quin terreny trepitja, adquireix un coneixement pràctic de l'entorn, i si bé això l'enriqueix com a persona, de vegades, sent impotència quan topa de sobte amb certes històries i problemes –per exemple el d'un infant que pateix mal ambient familiar o altres greus situacions personals–, per als quals no té solució immediata i que poden arribar a traumatitzar-lo. Des de la Federació, feim esforços i més costat a aquells monitors i aquelles barriades que més ho necessiten. I, des d'aquí, vull expressar en públic el meu agraïment, bé s'ho mereixen!, als que s'adapten a l'entorn, a qualsevol ambient social, però en especial als que treballen com a voluntaris en llocs conflictius, i n'hi ha a rompre!, i que se sacrifiquen en bé dels infants.

Dins el voluntariat, teniu objectors de consciència?

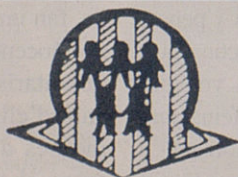
Sí, en tenim. D'objectors, n'han concedit a l'Escola

d'Esplai, i n'estam contents. Normalment, n'hi ha dos. Ho veim com un servei més que, així mateix, podem oferir a la societat i, a més, ara, als objectors de consciència, si han estat voluntaris a l'esplai, el Ministeri de Justícia els convalida, dins el servei substitutori obligatori, el temps que han exercit amb nosaltres com a monitors.

Vols destacar alguna de les activitats del GDEM?

«La descoberta en directe de l'entorn natural és molt important»

Sí. Després de la Jornada dedicada a les tècniques, n'hi ha d'altres de destacables: una d'elles és la que organitzam amb els nins, és la Diada d'Esplai, quan, un dia a l'any, ens veim tots els del GDEM: monitors i infants, amb tot un calendari específic d'activitats pensades a posta per a aqueix dia. Això suposa una concentració important, de tres o quatre mil persones, a un poble. És esgotador, però molt gratificant veure aquella gernació! Així mateix, vull destacar que és meravellós veure l'evolució de Binicarella, on es començaren les

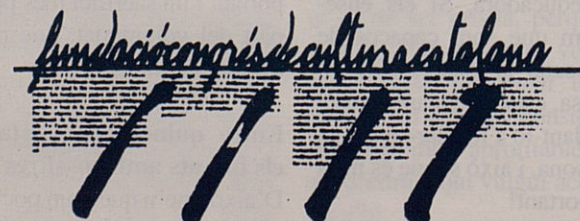
FUNDACIÓ «SERVEIS DE CULTURA PER AL POBLE»

Per a la promoció popular de la nostra cultura estam al vostre servei

Demaneu informació a c/ Rubén Darío, 12, 5è-B
07012 PALMA

EL MIRALL

AMB EL SUPORT DE

activitats amb una parella de monitors que hi vivien i on teníem només capacitat per a trenta places, les quals no només s'han millorat, sinó que mitjançant l'ajuda de subvencions i del pla europeu *Leader*, s'han transformat i, ara, els infants poden gaudir d'aquelles instal·lacions; des de juny a setembre, cada dia hi van cent nins.

Quines tècniques específiques apliqueu?

Creim que, per ser uns educadors integrals, perquè la formació de l'infant sigui integral de dalt a baix, s'ha de tenir cura de tots aquells aspectes que la formen, que tinguin a veure amb la sensibilització de la persona, per

«El monitor sap ben aviat quin terreny trepitja, adquireix un coneixement pràctic de l'entorn»

•••

tant, com a educadors, el que primer ha de ser educat és el monitor, i nosaltres el que feim, des de l'Escola d'Esplai, és oferir als voluntaris un centre d'interès, i tot un seguit d'aquestes activitats. Els monitors, segons les seves pròpies sensibilitats, es dediquen a la

fotografia, la música, l'expressió artística, les manualitats o altres activitats; o a allò que, per la seva professió o la seva forma de ser, els quadra, sàpiguen fer o els vagi millor. I cadascun d'ells té un potencial personal que es pot aplicar voluntàriament allà on calgui.

Com enfocau les qüestions ecològica i lingüística?

Quant a l'aspecte del manteniment de la natura, consideram que la descoberta en directe de l'entorn natural és molt important; feim excursions a la mar o a la muntanya, organitzam colònies arran de mar i al camp, observam el moviment dels astres, la flora i la fauna, i els inculcam sempre el respecte per la natura. Quan feim una campanya

de neteja a un lloc determinat i recollim tones (*sic*) de deixalles que l'embruten, quan els infants veuen ells mateixos *in situ* l'entorn natural i el poc respecte que es té per la natura i la deixadesa que hi ha en el comportament de la gent, queden impressionadíssims, i això,

«Des de l'esplai fomentam l'amor a la nostra terra, tenim clar quina és la nostra llengua.»

t'ho assegurem, és més eficaç per a la seva conscienciació ecològica que mil discursos ecològics... Nosaltres, des de l'esplai, fomentam l'amor a la nostra terra, tenim clar quina és la nostra llengua, i les nostres comunicacions i publicacions són en català, i en l'aspecte lingüístic, intentam suauement i sense imposicions, perquè no

volem que sigui traumàtica, la integració lingüística dels infants. D'altra part, cada any organitzam un festival de cançó infantil i es fa en català. En la Mostra de Cançó Infantil, hi participen molts d'infants de pares castellanoparlants i queden meravellats i orgullosos quan senten cantar tan bé els seus fills en la nostra llengua.

Roldan

Cream espais para conivre

Eusebi Estada, 66-68

07004 Palma de Mallorca

Tlf.: (971) 20 98 13

Fax: (971) 75 38 50

- PLANIFICACIÓ I PROJECCIÓ D'ESPAIS
- EQUIPAMENTS PROFESSIONALS
- INFRASTRUCTURA
- COMPLEMENTS
- INSTAL·LACIONS INTEGRALS
- COL·LECTIVITATS
- BIBLIOTEQUES I ARXIS
- HOTELERIA I RESTAURACIÓ
- GARANTIA POST-VENDA

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

PETROF

Sóller: una vall carregada d'història

En aquest número d'*El Mirall* continuam els itineraris de *Conèixer la Part Forana*, una activitat integrada dins el

programa d'Universitat Oberta de la Universitat de les Illes Balears. Ara us en presentam el sisè, Sóller.

El municipi de Sóller compta amb 10.225 habitants (dades de 1991) i una superfície de 42,8 km². La vall de Sóller, carregada d'història i envoltada per un amfiteatre de muntanyes, permet una visita enriquidora i suggeridora.

Començam la visita per l'església parroquial de sant Bartomeu. El temple fou construït entre els anys 1688 i 1811, amb esquema barroc però amb alguns elements de tradició gòtica. La façana principal fou projectada per Joan Rubió i Bellver, i aixecada entre 1904 i 1947, segons l'estil modernista; el tractament rústic de la pedra calcària aconsegueix una bona estètica. A la part alta de la façana observem un rosetó i un coronament escalonat amb nou obertures. El portal major s'obre en el centre d'un atri, i es troba dividit per un trencallums amb la imatge

de sant Bartomeu, obra de l'escultor Alcover. L'interior mostra una nau amb coberta arcaïtzant de volta de creueria gò-

tica, dividida en set trams; al presbiteri, la coberta és de volta de canó amb llunetes. El retaule major data de 1738 i és obra de l'escultor Joan Antoni Oms; és presidit per una imatge de sant Bartomeu, amb la Mare de

El portal major de l'església s'obre en el centre d'un atri

Convent de Sóller.

Déu del Bon Any a la part central i un sant Miquel al capdamunt. A la dreta del presbiteri es conserva la imatge coneguda popularment amb el nom de Mare de Déu dels Moros, d'estil gòtic; segons la tradició, fou

mutilada en la invasió pirata de 1561. Les capelles laterals són set per cada costat. La quarta capella de la dreta és la fonda, dedicada a la

Mare de Déu del Roser; té cúpula de vuit segments i llanternó, i el retaule és barroc. La segona capella de l'esquerra, la de la Mare de Déu dels Dolors, conté en la part baixa del retaule una imatge gòtica de la Mare de

Déu, d'alabastre. La sagristia, a l'esquerra del presbiteri, és de grans dimensions, amb coberta de dos trams de creueria; fou concebuda com a refugi, després de la batalla de 1561; conserva algunes obres pictòriques interessants, com un sant Bernardí gòtic, i una circumcisió de 1586, de Gaspar Oms. El portal lateral del temple, anomenat

El campanar, de Joan Sureda, és neogòtic

de Dalt, és barroc, de 1782, i a la vora es poden observar algunes restes de la murada defensiva del segle XVI, que envoltava la primitiva església. El campanar és neogòtic, segons projecte de Joan Sureda, de

1895; consta de cinc cossos amb obertures ogivals i un coronament piramidal.

Continuam la visita pel Banc de Sóller, situat a la plaça de l'Església. Data de 1911 i fou construït segons l'estil modernista. És obra

de l'arquitecte Joan Rubió i Bellver, el mateix arquitecte de la façana de la veïnada església, amb la qual es com-

bina estilísticament. Té tres plantes d'alçat i dissenya dues façanes de pedra calcària convergents a manera de xamfrà. De la planta baixa rellueix el portal i les finestres de diverses dimensions, amb reixes de ferro

forjat. En el primer pis destaca el balcó amb doble peanya separada per una columna. Sobre el pilar, un motiu epigràfic en recorda l'antiga funció, amb el sol de l'escut de la població i un cap de lleó al capdamunt.

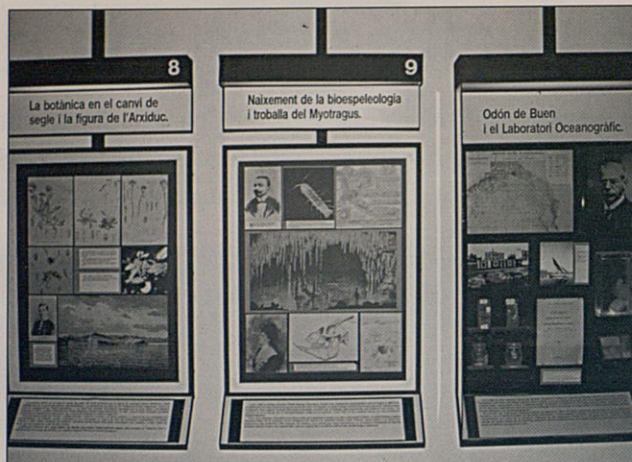
El **carrer de la Lluna** és una important via de Sóller, que enllaça amb Biniaraix i amb el camí Vell de Lluc. En remarcam la **posada de Can Prohom** (núm. 16), un casal tradicional, de tres plantes d'alçat, avui dividit en dues propietats. En destaquem també la **casa de la Lluna** (núm. 50), d'origen medieval; la façana presenta alçat de tres plantes, amb portal redó adovellat, i amb els brancals mutilats per unes finestres posteriors; damunt la dovella clau del portal, hi ha un curiós relleu d'una lluna,

El carrer de la Lluna és una important via de Sóller

...

que dona nom al casal i a tot el carrer. En el núm. 76 hi ha un nínxol d'arc redó protegit amb una reixa de ferro, amb una pintura del santerist que recorda que en aquest lloc s'esdevengué el miracle del santerist de Sóller, el segle XVI, quan la imatge suà sang davant la mort irredempt del bandler Benet Esteve.

Al carrer de la Lluna (núm. 90), remarcam el casal modernista anomenat **can Prunera**, de l'any 1911. Fou manat construir per Joan Magraner, negociant de fruites a França. Presenta una impressionant façana de pedra calcària, de tres plantes d'alçat, amb profusió de relleus vegetals. La planta baixa mostra un por-

Museu de Ciències Naturals de Sóller.

tal de llinda, amb una cornisa i un frontó floral; dues finestres balconeres s'obren en els laterals, amb barana de ferro forjat. En el primer pis destaca un balcó corregut amb una treballadíssima reixa de ferro forjat; s'hi obren tres finestres balconeres coronades amb el corresponent frontó. El se-

gon pis presenta tres finestres onades, de les quals la central és geminada. En el coronament de la façana hi ha un arc triomfal amb la data de 1911. L'interior mostra molts d'elements

decoratius, com l'ornamentació pictòrica de les parets i les rajoles policromes.

L'**oratori de la Mare de Déu de la Victòria** se situa en el carrer de l'Hospici, núm. 4; era la capella de l'hospici o hospital, per la qual cosa se'l coneix també amb aquests noms. El portal és de llinda, amb un frontó

triangular al capdamunt que duu la data de 1851; una claraboia circular desornamentada i un coronament de dos aiguavessos, amb piràmides amb bolla als extrems, completen la façana.

La Posada de Montcaire és del segle XVIII

...

Una làpida a la banda esquerra diu: "A la Mare de Déu de la Victòria dedicada aquest hospital la vila de Sóller l'any 1564 en acció de gràcies per la seva protecció l'onze de maig de 1561". L'interior té coberta de volta de canó amb llunetes, dividida en quatre trams, més el presbiteri, i té tribuna a l'entrada. El retaule data del segle XIX, presidit pel santerist de la Sang, i una imatge de la Immaculada al capdamunt.

Les capelles laterals adopten la forma de nínxols; en destaca la imatge de la Mare de Déu de la Victòria, en la primera capella de l'esquerra; la segona de

l'esquerra és dedicada a santa Rita; al lateral dret, hi ha la capella de sant Antoni de Pàdua.

Davant la Residència de

l'Hospital, hi ha la **posada de Montcaire** (núm. 7), edifici del segle XVIII; té portal forà d'arc redó de pedra viva; a la volada hi ha teules pintades. A l'esquerra de l'oratori se situa la **posada de Bàlitz** (C/ de Bàlitz, 7), del segle XVII; té alçat de tres plantes, amb portal redó adovellat; en la segona planta, a la dreta del portal, hi ha un balcó amb peanya de pedra i l'escut dels Mayol a la barana.

El casal de **can Mo** (C/ de la Mar, 13) té façana amb alçat de tres plantes i portal forà redó adovellat. La dovella central marca la data de 1740 i, al capdamunt, un escut d'una mà amb una espasa. L'edifici acull el Casal de Cultura, i ha estat ha-

La casa de la Lluna.

bilitat com a sala d'exposicions, biblioteca i museu etnològic. Entre les peces del fons museístic destaquen tres imatges procedents del retaule barroc del convent franciscà, mobiliari tradicional, peces de ceràmica, una cuina pagesa i el rebost, i objectes d'interès etnològic i arqueològic. El pis noble mostra un menjador i la capella, presidida per una imatge de sant Antoni Abat; la sala conté un fons pictòric, del qual destaca un sant Ramon atribuït a Guillem Mesquida.

La **Gran Via** constitueix una important avinguda de l'eixample solleric del principi de segle, nascuda a recer de la gran activitat comercial i econòmica iniciada al final de segle XIX. S'hi localitzen interessants ca-

sals, molts dels quals són mostres importants del modernisme. En destaquem la Rectoria (núm. 1), datada el 1896; té alçat de tres plantes, amb portal forà de llinxa amb mènsules laterals; al capdamunt hi ha un escut amb un àngel i motllura neogòtica. Can Magraner (núm. 9) és un casal modernista atribuït a Joan Rubió; en destaquem el balcó amb el llinatge Magraner esculpturat. En ressenyam també can Dulce (núm. 15), actualment dedicat a casa de cultura. Un altre casal és can Cremat (núm. 10), dit també ca la senyora Paula Casesnoves, que data de 1922 i en el qual és remarcable un pòrtic amb sis columnes de capitell compost.

El **Convent de Sóller** fou fundat l'any 1458 pel franciscà Bartomeu Catany, en un solar situat en el camí vell de Ciutat, fins que el segle XVIII s'aixecà un nou convent en la localització actual. L'any 1836, arran de la desamortització de Mendizábal, els franciscans foren exclaustrats. Actualment és dirigit pels missioners dels Sagrats Cors. L'església és d'estil barroc i fou bastida entre 1769 i 1814. El presbiteri data de 1945, segons un estil neorenaixentista. La coberta és de volta de creueria, arcaïtzant. Té cinc capelles laterals; la capella fonda conserva el santerist de Sóller,

que suà sang davant la negativa a convertir-se del bandoler Benet Esteve, en el segle XVI. El claustre fou acabat el 1798; és de planta

quadrada, amb set arcs rebaixats a cada lateral, sostenguts per columnes de tradició jònica.

El **Museu Balear de Ciències Naturals** fou creat l'any 1987, mitjançant un conveni entre l'associació del mateix nom i l'Ajuntament de Sóller. Es troba ubicat en un casal del principi de segle, les cases del Camp d'en Prohom. Als terrenys que envolten la casa i que ocupen una extensió d'uns 10.000 m², s'hi troba el Jardí Botànic de Sóller, amb marjades de flora balearica i de flora canària. El Museu compta, com a fons principals, amb les col·leccions de microfòssils del geòleg solleric Guillem Colom i Casasno-

Can Cremat.

vas (1900-1993) i amb la seva biblioteca especialitzada en micropaleontologia. A l'edifici, a la planta baixa actualment es pot visitar la sala "Història de les Ciències Naturals a les Illes Balears". En el pis

superior s'exposa una part de la col·lecció de paleontologia de Joan Bauçà, que ha estat cedida recentment al Museu. També hi ha el banc de germoplasma.

Gaspar Valero

Hotel Rural Es Figueral Nou

Restaurant Es Pati de Montuïri

Cra. Montuïri - Sant Joan, km 0,7
07230 Montuïri (Mallorca)
Tel. 971 64 67 64 - Fax 971 64 67 47

Lisette Model. *Dona amb vel*. San Francisco 1947. Fotos cedides pel Centre Cultural Sa Nostra.

Imatges de col·leccionista

El Centre de Cultura Sa Nostra ha buidat tots els seus espais expositius per acollir més d'un segle de fotografia, fruit de les tresques d'una parella de col·leccionistes privats. Del 30 de juliol a mitjan mes de setembre,

una selecció més que considerable de la reconeguda col·lecció Ordóñez-Falcón serà a Palma per acostar-nos a les mirades dels grans mestres de la fotografia des del final del segle passat fins a les generacions més recents.

Amb aquesta mostra, ens podem acostar a una altra forma de col·leccionisme que, si bé no és tan nombrós com mereixeria l'obra, en els darrers anys està arrelant fort, no només en els àmbits institucionals, sinó també en les esferes més íntimes i privades.

El col·leccionisme de fotografies no és molt distint de l'amplíssim ventall de col·leccionismes possibles. Solen néixer d'un fet casual, de qualque cosa que, en un moment donat, es converteix en un crit d'atenció per a algú determinat, d'un instant d'emoció, d'un instint espontani d'apropiació, d'un desig, d'un capritx, d'un antull, d'un no se sap què, però que se sent i del qual difícilment es pot fugir. Després, una vegada el que sigui ja és en mans del seu posseïdor, comença a sorgir l'interès per saber més de la seva història: què hi havia abans d'ell, què hi va haver després, qui li és coetani. La curiositat mou la recerca i aquesta provoca altres desitjos, altres emocions, altres instints d'apropiació. I així, es va donant

forma a una col·lecció que, a mesura que pren cos, qui la lluita no es permet els buits per a ella. Uns segueixen uns criteris cronològics, d'altres fan una recerca per autors, per temàtiques, per estils... No crec que puguem parlar amb massa freqüència de camins absolutament passionals i irracionals quan ens referim a vertaders col·leccionistes, tal vegada per

què són gent la curolla de la qual és tan forta com per imposar-se l'objectiu de veure aquell no sé què inicial envoltat per un cercle complet i tancat, que li donarà suport i sentit. Com tantes altres històries de col·leccionisme, més o menys així és la de la col·lecció Ordóñez-Falcón, de la qual hi ha una bona mostra a Palma. La passió per la fotografia arribà a Enrique Ordóñez a través del seu pare. Un dia, quan el pare ja era mort, descobrí que aquella imatge que havia contemplat de nin, uns venedors de corbates al *rastró* madrileny, era de Cartier-Bresson, havia estat feta l'any 1932 i era una còpia única. Del pare li arribaren altres fotografies que, segons conta ell mateix, "parlaven de ciutats, de gent que pas-

sejava per la neu, de xiquets que cantaven i fins i tot vaig descobrir una foto d'un nu que guardava amb clau a un calaix". Aquelles fotografies del pare foren l'inici de la col·lecció que continuà amb la seva dona, Isabel Falcón. Després, amb el temps, s'hi sumaren

És el col·leccionisme de fotografies, d'imatges no viscudes per qui decideix fer-les seves, introduint-les en un altre àmbit, en un altre món, en un altre temps molt distint d'aquell en el qual foren concebudes, però del qual sempre parlaran.

moltes d'altres imatges i la col·lecció, segons paraules d'Enrique Ordóñez, "va créixer, a partir del llegat familiar, amb petites compres, intercanvis, regals d'amics i una inesgotable recerca d'imatges que alguns fotògrafs havien deixat oblidades en galeries i subhastes". I heus aquí una més que nota-

ble col·lecció que, el 1992, fou depositada a l'IVAM de València pel matrimoni Ordóñez-Falcón, de la qual s'exposa una selecció a Palma feta per Regis Durand, comissari de la mostra i director del Centre National de la Photographie francès. El que inclou aquesta mostra és de primera categoria en la configuració d'un itinerari a través de la història del mitjà fotogràfic: una llarga i més que considerable sèrie de retrats,

des d'aquella *Beatrice*, fotografiada per Julia Margaret Cameron el 1870, fins als retrats realitzats en els darrers anys per Alberto García Alix, passant per Edward Weston, Barbara Morgan, Irving Penn, Richard Avedon i Mapplethorpe, entre molts d'altres. L'apartat dels

retrats en aquesta mostra no es queda amb els rostres humans, sinó que és considerat retrat tot allò que és capaç de tornar-nos la mirada com a resposta a la nostra. Un poc així passa amb el paisatge, que no es limita al més estricte d'aquest gènere, sinó que es concep tant com a espai mental com físic: són els llocs de l'experiència, mostrats segons fotògrafs com Brassai, Thomas Struth, Robert Frank, Stieglitz, Hanna Collins, Cartier-Bresson, Sigmar Polke, etc.

També hi ha lloc per al fetitxisme, per a la imatge del desig. Entre els noms que la transmeten hi ha el del mallorquí Toni Catany, a més d'Strand, Jan Groover, Cunningham, entre d'altres. Així mateix, hi són les imatges fixes i solitàries, aquelles que ens parlen del

temps aturat i, com no hi podien faltar, trobam una bona sèrie de "pells", aquelles que ens expressen l'oposició i la

convivència entre l'interior i l'exterior, entre la materialitat i l'espiritualitat. Amb tot, una esplèndida col·lecció, una completa col·lecció que ens permet un recorregut apassionant pels temes, els estils i els fotògrafs que han fet i fan història.

•
La passió per la fotografia arribà a Ordóñez a través de son pare
•••

•
L'exposició és un recorregut pels fotògrafs que han fet i fan història
•••

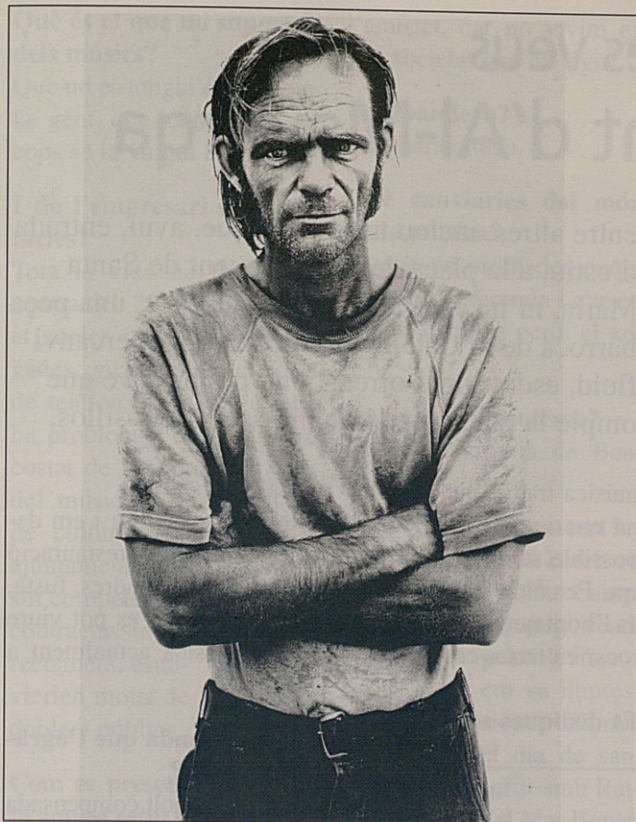
•
A la mostra també hi ha lloc pel fetitxisme
•••

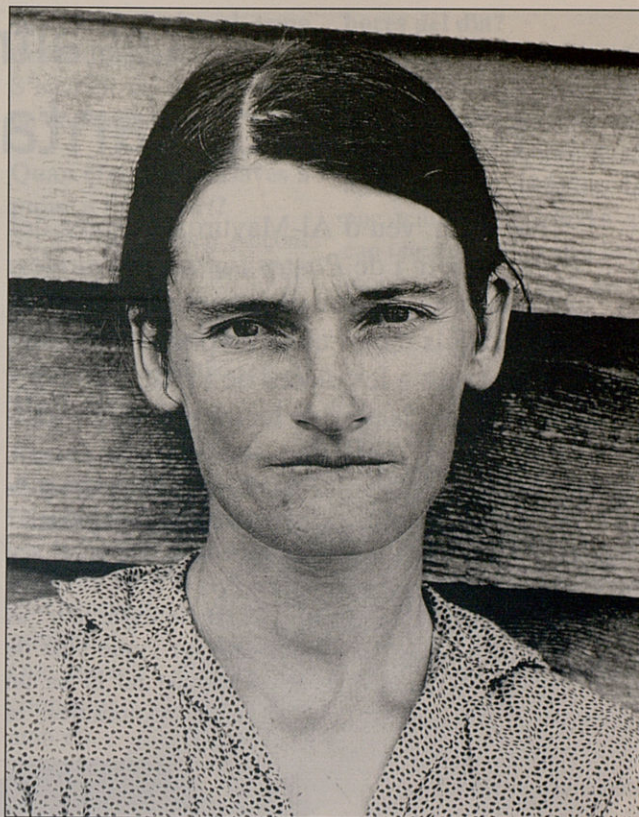
Henri Cartier-Bresson. *Venedors de corbates al Rastro de Madrid*, 1932.

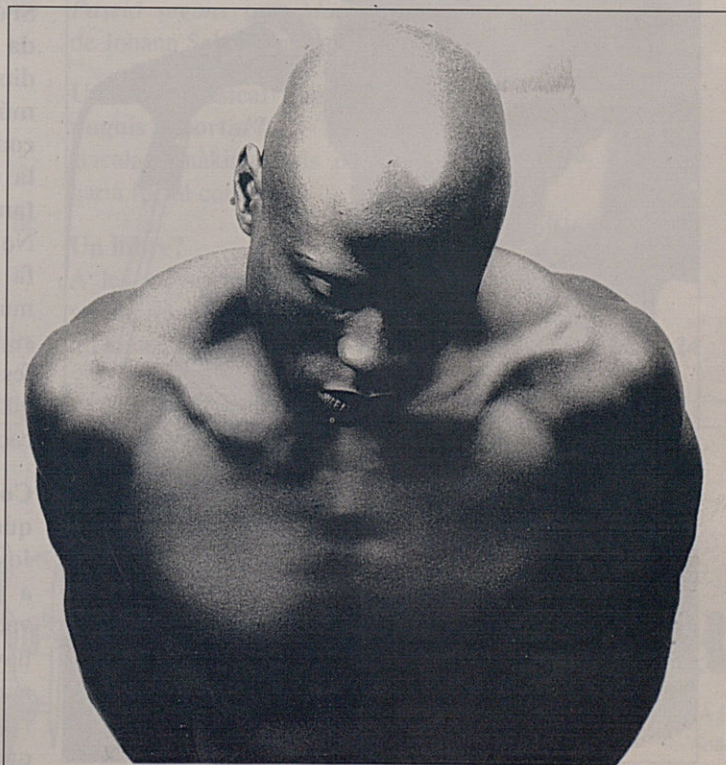
Sophie Calle. *El fals matrimoni* (Sèrie La autobiografia), 1989.

Richard Avedon. Red Owens, treballador del camp petrolífer, Velma, Oklahoma, 1980.

Walker Evans. Allie Mae Burroughs, esposa d'un jornaler del cotó. Alabama, 1936.

Robert Mapplethorpe. Ken Moddy, 1983.

Les altres veus

Toni Roig, cantant d'Al-Mayurqa

Toni Roig, veu d'Al-Mayurqa, després del *Projecte roig* i de *Poetes i altres codolades*, començarà a gravar, el proper setembre, un monogràfic dels temes que componen un repertori ben conegut a les places de l'illa. Toni confirma que, per Nadal, hi haurà nou disc i que,

entre altres, inclou una cançó que, avui, entrada d'estiu, a la plaça de l'Ajuntament de Santa Maria, m'ha encisat: *La dansa de l'ós*, una peça barroca de la Catalunya Nord en un intercanvi fluid, esdevengut ofrena a un públic jove que omple la plaça ornant la nit, sense rebosillos.

Quina música o bandes t'han influenciat?

Els clàssics en general i els compositors romàntics. Ells xuclaven de la música popular: Bach, Beethoven, Txaikowski. En aquest cicle nosaltres tornam a fer-ho invertint el sentit.

En quin estil t'emmarcaries?

Música tradicional.

Quin és el teu rei o reina en la música?

Bach. Així com els catòlics tenen Jesucrist, els músics tenen Bach. Hi ha un abans i un després d'ell, com amb Jesucrist.

I dels actuals?

Com a creador, Llach.

Què penses de les subvencions a la música cantada en català?

Que no n'hi hauria d'haver. Els doblers públics s'han d'emprar per crear circuits per poder mostrar la feina que hem fet, no donar subvencions com fa el PP per justificar ajuts potenciant gent que no és vàlida. S'ha d'ajudar a amortitzar els discs que enregistram.

Què penses dels que us acusen, als que cantau en

català (pel tema de subvencions), de funcionaris?

Tota llengua que en el seu propi país es troba en minoria és molt lògic que es potenciï, tot i que s'ha de remarcar que no hi ha un intercanvi. A nosaltres, la

música tradicional castellana ens interessa i hem fet possible sentir-la a ca nostra. Per altra banda encara és l'hora que ens convidin a tocar en terres castellanes.

Et dediques sols a la mú-

sica?

No, faig escultura i em dedico, també, a la restauració de tot tipus: Quadres, fusta, ceràmica... No es pot viure de la música actualment a Mallorca.

Tens la banda que t'agradaria tenir?

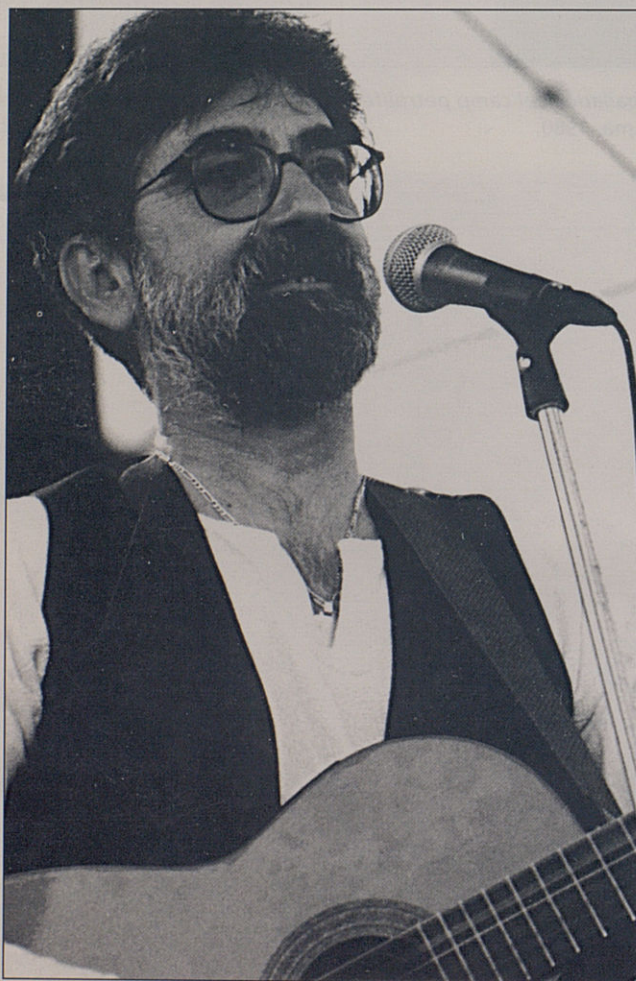
Sí. Queda molt compensada amb gent molt jove i gent adulta. La part jove la fa viva, duu més marxa... Pensa que n'Aina té 15 anys.

Si en una hipotètica reeixida arribassis a allò que diuen a dalt, contractaries músics professionals en comptes de continuar amb la teva banda, com s'usa tant en aquests casos?

No, no, no. Normalment es fa i la gent s'arrisca. Els músics actuals tenim un *swing* que no tenen els professionals. Hi hauria més qualitat, però no comunicació.

Com definiries l'època que t'ha tocat viure?

Jo compar els economistes a les monarquies medievals. Un temps la gent ballava al so que deia el rei i ara ho fa segons l'economia i les multinacionals. Crec que cal lluitar en contra d'aquesta cultura estàndard potenciada per la televisió.

Toni Roig, en una actuació al Moll de la Fusta de Barcelona l'octubre de 1994.

MÚSICA

Què és el que no suportes dels músics?

Que no es tengui en compte la gent que comença i a cops se la vulgui humiliar.

I de l'empresari d'espectacles?

Tota la vida he lluitat en contra del 20 o el 25 % que et xuclen i que, moltes vegades, guanyen en un cop de telèfon. A més quan hi ha problemes es posen del costat de l'empresari i mai del músic. Si els regidors de cultura dels ajuntaments fossin competents i contractassin directament, estalviarien molts de doblers públics.

Com es presenta aquest estiu per al grup?

Molt bé. A més a més, hem començat a entrar en els circuits del Principat on la música tradicional agafa molta força. Són circuits estables que no existeixen aquí.

On vares néixer?

Ciutat de Mallorca.

D'on et sents?

Portolà. Crec que m'hi he integrat molt bé.

Un objectiu?

La sinceritat, la solidaritat i

l'amistat, car no vivim en una societat que ho sigui.

Una bandera?

La quatribarrada.

Què canviaries del món de la música?

El que un ordinador puguí escarnir la xeremia i que en aquest camí es perdi el xeremier.

Una cançó o un tema?

Novena simfonia de Beethoven.

Un concert?

Lluís Llach en el Nou Camp. El vaig veure pel televisor i em va impressionar. També el dia de sant Jordi amb Raimon i Maria del Mar Bonet.

Un himne?

La Balanguera.

Un tema?

Passió segons sant Mateu de Johann Sebastian Bach.

Un estil musical que no puguis suportar?

Bacalao, màkina... els pegaria foc al compacte.

Un llibre?

A les meves joventuts em va impressionar *L'Odissea*, d'Homer.

Com arreglaries el tema de les drogues?

S'haurien de legalitzar, és un muntatge.

Quan eres nin pensaves a pujar a l'escenari?

Sí, hi vaig estrenar calçons llargs als 13 anys amb l'orquestra de l'Institut Ramon Llull cantant una cançó de Domenico Modugno en el Teatre Líric.

Alguna mania abans de pujar?

Cap ni una.

I quan hi ets, què penses del públic?

Que he de connectar amb ell. Aconseguir traspassar-nos vitalitat, tristot, alegria... si no és així me'n vaig frustrat.

A qui t'agradaria acompanyar amb la teva veu?

M'he sentit molt a gust cantant amb na Miquela Lladó, de Música nostra.

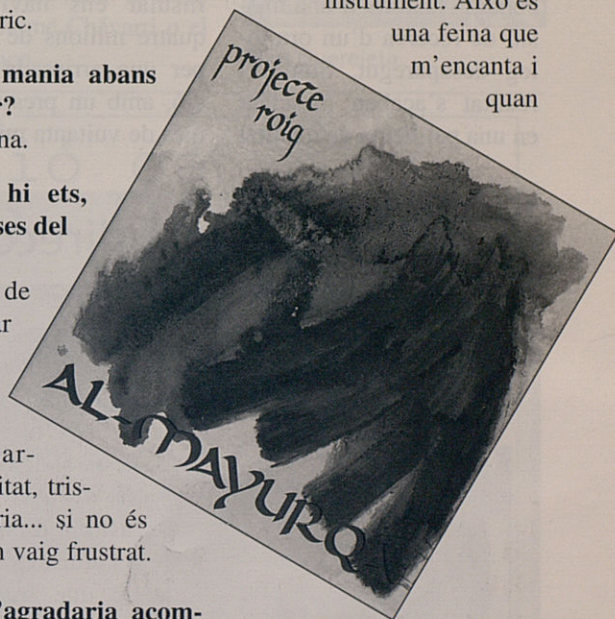
Quin és el pitjor moment a l'escenari?

El principi.

Vius en la música les 24

hores del dia?

No les 24, però sí bastant de temps. Componc amb paper pautat i llapis amb gometes a sobre. I així, quan tenc qualche melodia, la puc tenir hores i hores al cap i després començ a harmonitzar-la ubicant cada instrument i cada veu. La veu humana pot esdevenir instrument. Això és una feina que m'encanta i quan

més a gust em sent és a la tardor, quan fa aquella brusqueta.

I la família ho entén?

Sí, sempre em dona suport. La dona i els companys també.

ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA

ES
REFUGI

VIA SINDICAT, 21 (pati interior)
Antic Edifici del Sindicat Forà
Tel. 971 71 67 31 • Palma

TENDÈNCIES

Àlex Volney

Lluís Casasayas presenta *Bert* a Màlaga

El jove realitzador Lluís Casasayas va presentar a la primera edició del Festival de Cinema Espanyol de Màlaga el seu llargmetratge *Bert*. Protagonitzat, entre d'altres, per la coneguda actriu Mercedes Sampietro, conta la història d'una missió de recerca d'un ornitòleg desaparegut. Somni i realitat s'acaben mesclant en una pel·lícula de qualitat

tècnica excel·lent i que té com a escenaris espectaculars espais naturals de l'illa. Durant la seva estada a Màlaga, Casasayas va declarar que "el Govern Balear no ha volgut veure la pel·lícula perquè el Consell Insular ens havia donat quatre milions de pessetes per una arriscada producció, amb un pressupost de més de vuitanta milions".

Lluís Casasayas i Mercedes Sampietro.

Loach torna a la direcció amb *My name is Joe*

Després d'ocupar-se de la nostra Guerra Civil a *Tierra y libertad*, el realitzador britànic Ken Loach va pre-

sentar, al darrer Festival de Cannes, *My name is Joe*, la història d'un home a l'atur i exalcohòlic que tracta de reconstruir la seva vida. Aquesta pel·lícula recorda, pels seus personatges i la trama, *Lloviendo piedras*; un dels films més destacats de Loach. Filmada amb la mateixa tendresa, humor i precisió per mostrar la vida de gent ordinària, assetjada pels problemes de l'atur i la marginalitat, l'actor que encarna Joe, Peter Mullan, va guanyar, per unanimitat, la Palma d'or a la millor interpretació masculina.

Ken Loach.

Sofia Loren, homenatjada a la Mostra de Venècia

La mítica actriu italiana Sofia Loren serà una de les grans protagonistes de la propera edició de la Mostra de Cinema de Venècia, on se li dedicarà un homenatge que tindrà com a acte de cloenda l'entrega d'un Lleó d'or honorífic. A més de la protagonista de *Dues dones* i *Els gira-sols*, recolliran un lleó honorífic el realitzador Andrzej Wajda i l'actor Sean Connery. La mostra tindrà lloc entre el tres i el tretze de setembre.

Sofia Loren.

Elías Querejeta rep la Medalla d'or del cinema espanyol

El veterà productor Elías Querejeta, de qui hem vist a Palma un dels seus darrers projectes, *Cuernos de espuma*, va rebre recentment la medalla d'or de l'Acadèmia de cinema en reconeixement a la seva llarga carrera. Des que, el 1991, l'Acadèmia instituí aquest guardó, la medalla ha anat a parar a mans d'actors, directors i productors amb una destacada trajectòria professional: Carlos Saura, Al-

fredo Matas, Ana Belén, Sara Montiel, Fernando Rey, Francisco Rabal... Fou durant els darrers anys del règim franquista quan Querejeta imprimí el seu personal segell, amb una alternativa de qualitat que denunciava i mostrava les contradiccions del règim. Entre d'altres, treballà amb Carlos Saura (amb 13 films conjunts), Víctor Erice, Jaime Chávarri o el desaparegut Ricardo Franco.

Elías Querejeta.

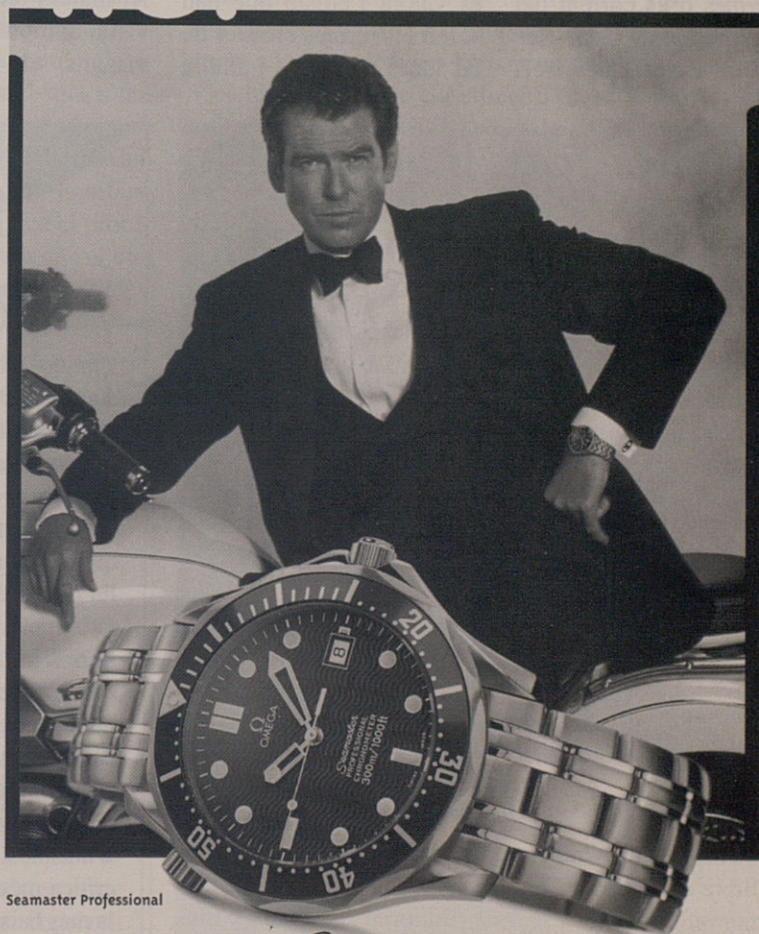
Maximilian Schell roda a Mallorca

El 1961 va guanyar un oscar pel seu treball a *Vencedores y vencidos*, i ara l'actor alemany Maximilian Schell participa a Mallorca en el rodatge de *Family reunion*, una història de suspens dirigida pel jove realitzador americà Nick Lion. Aquest director, de només 28 anys, va afirmar que el guió de la pel·lícula és molt bo i que dona molt de joc per dur-lo a la pantalla. Entre la intriga i la comèdia de l'absurd, *Family reunion* tracta d'una parella jove que intenta estafar un milionari (Maximilian Schell) fent-se passar, un d'ells, pel seu fill desaparegut. Nick Lion ha assegurat haver triat Mallorca com a escenari per a la seva pel·lícula perquè considera que rodar a l'illa té molts avantatges. El principal, un temps molt bo.

F. Bauluz substitueix Ricardo Franco a *Lágrimas negras*

Mort a Madrid víctima d'un infart de miocardi, a la tercera setmana de rodatge de *Lágrimas negras*, el seu retorn professional després de l'aclamada *La buena estrella*, Ricardo Franco va ésser substituït per Fernando Bauluz, que va reprendre el rodatge seguint les pautes marcades per Franco. *Lágrimas negras* és una fatalista història d'amor a partir d'un guió del propi Ricardo Franco, protagonitzada per Ariadna Gil, Fele Martínez, Elena Anaya i Ana Risueño.

L'elecció de James Bond

Seamaster Professional

Relojería Española
FUNDADA EN 1885

NOVA ADREÇA

c/ Plaça de Cort, 14 • Tels. 971 72 15 63 - 72 43 44 • 07001 Palma de Mallorca

Ω
OMEGA

The sign of excellence

Internet: <http://www.omega.ch>

TOMORROW NEVER DIES © 1997 DANJAO LLC AND UNITED ARTISTS CORPORATION ALL RIGHTS RESERVED 007 GUN SYMBOL LOGO © 1962 DANJAO LLC AND UNITED ARTISTS CORPORATION ALL RIGHTS RESERVED

Marxisme en diccionari

Ara que **Ana Botella** diu que no sap què és una *drag queen* i el seu estimat **José Mari** assegura als periodistes que el seu govern és de centre esquerra, crec que cal adquirir un llibre d'A. Van den Eyde que es titula *Petit vocabulaire politique de marxisme* (Edicions de 1984), traduït en un català saborós (i això no és gens fàcil per a uns llenguatges tan estrictes) per **Núria i Christian Costa-Woith**. Des d'un bon començament l'autor et diu que trobaràs els termes d'ús corrent del marxisme així com les accepcions clàssiques i els

additius adulterants i contaminants. En 150 planes d'un format de butxaca trobaràs els termes que han format part dels llenguatges de les esquerres antifranquistes i que s'han desgastat i deformat per mil i un motius, que s'emblematisen en la bancarrota de la Unió Soviètica i la demonització, per part de les dretes actuals, de molts termes que encara duen adormida en el seu si tota una energia engrescadora i transformadora. En aquest diccionari es valora l'erosió que han sofert els termes clàssics de les idees marxistes i alhora

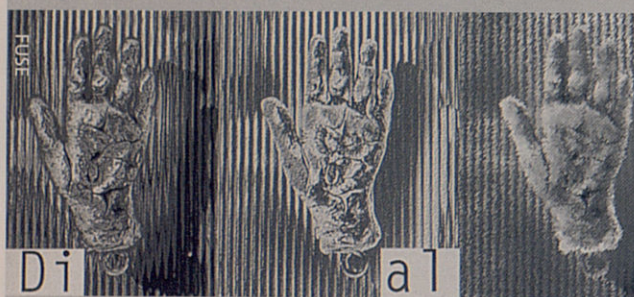

s'analitzen nombrosos neologismes polítics actuals. Al mateix temps passa revista a mots polítics novíssims, els analitza, els

posa en crisi i fins i tot rebutja els falsos i interpreta els conceptes dels altres d'una forma que vol ser objectiva.

Escriptor fort: Irvine Welsh

El desordre dels sentits del qual foren pioners en la literatura contemporània un Rimbaud i un Baudelaire té en Irvine Welsh un seguidor fidel que conjuga la música *house*, les festes amb tota classe de pastilles, l'*slang*, l'humor negre i un parell de tones de facilitat per escriure històries enlluernadores i d'una modernitat forta. Va començar amb la novel·la *Trainspotting* (Editorial Ana-

grama en llibre i val l'alegria la banda sonora de la pel·lícula amb músiques que van d'Iggy Pop a Lou Reed) i el llibre de relats *Acid House*. Ara ataca amb tres relats d'amor químic titulats *Éxtasis* (Editorial Anagrama). Els amadors de la provocació i de la literatura s'enamoraran de Rebecca, una escriptora de novel·les rosa, s'entendran amb Samantha que va néixer sense braços per mor de la talidomida i tendran complicitats amb Lloyd, un rebel de trenta anys que practica l'amor en acció: l'èxtasi.

Aparador

El retrat d'Oscar Dorian Wilde

Una nova i excel·lent traducció d'**Oscar Wilde** és una festa. I si el llibre és *El retrat de Dorian Gray* (Quaderns Crema) pots creure, lector apassionat, que se t'ofereix una llepolia d'aquelles que tota la vida pots rellegir. Jordi Larios ha aconseguit que des del prefaci el llegidor quedi enganxat en un català transparent que musica a la perfecció les enginyoses i estètiques idees wildeanes. Escolta: «La crítica més alta, igual que la més baixa, és una forma d'autobiografia. Els escollits són aquells per a qui les coses belles només signifiquen bellesa. No hi ha llibres morals o im-

morals. els llibres estan ben escrits o mal escrits. Res més.» Aquest, puc donar-ne testimoni, és un dels llibres més bells i intensos de Wilde i presentat en una traducció ben escrita en uns registres de llengua que són d'ara mateix amb tot el perfum de l'avior. Així de clar. **Malba Tahan** és el pseudònim d'un matemàtic brasiler que s'ha dedicat a escriure obres per fer conèixer els plaers i les fruïcions d'aquesta ciència tan malvista pels estudiants curts: les matemàtiques. *L'home que calculava*, que duu el subtítol de *Novel·la sobre les matemàtiques* (Editorial

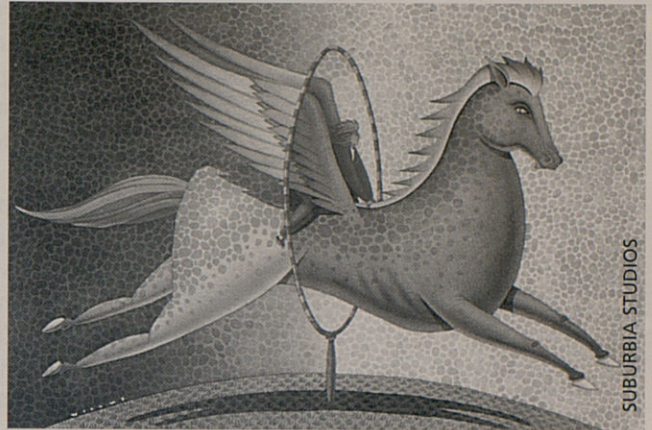
Blai Bonet rellegit: lilegit

La desaparició física d'aquest amic i mestre m'ha fet llançar-me a la seva lletra com a fràgil, consoladora i benigna forma d'estar amb ell, de viure en ell. Aquesta és l'única victòria de la literatura contra la mort i l'oblit. I m'he dedicat a rellegir dos llibres, que foren els primers que em vengueren a les mans dins la meua desordenada biblioteca: *Pere Pau* (Columna) i *Nova York* (Columna). *Pere Pau* és el Diari IV que forma part de l'esplèndid cicle format pels textos *Els ulls* (1973), *La mirada* (1975) i *La motivació i el film* (1990). Qui no hagi entrat en aquesta part de l'obra blaiabetiana pot quedar sorprès si cerca allò que s'entén com un canònic dietari. En Blai utilitza sempre els gèneres literaris (etiquetes fàcils dels rancis professors) per donar-los voltes i enrevoltar-los alhora. En aquestes cent setanta planes escrites en primeríssima persona en Blai es va proposar explicar com veia, mirava i sentia la condició humana des de 1970 a 1991. I puc assegurar que ho aconseguí amb una escriptura germinal, ferotgement íntima, travessada de realitats que es fan ficció i viceversa, sembrada de frases que fan subratllera i escriguera, constel·lada d'uns mots tan certs com les coses que espiregen des de la plana i t'enamoren. Tant et conta com va conèixer **Vicente Aleixandre** a l'Avenida Palace de Barcelona com la significació de l'art sense figura municipal, tant t'explica el procés per la mort de **Pier Paolo Pasolini** (cal recordar que el títol del llibre és tot un homenatge a aquest homenot friülès, poeta en imatges, paraules i vida) com una visita a **Yvon**

Empúries), és un llibre que entusiasmarà les persones de ment oberta i curiosa que adoren conjuminar les aventures que succeeixen en una rondalla de les mil i una nits amb problemes que et fan pensar, que catalitzen la circulació de l'energia per milions de neurones. Beremiz Samir és el protagonista d'una odissea que, amb l'ajuda de les matemàtiques, fa arribar al cor i al cervell d'una dona i aconseguir l'estima de califes, mercaders, savis i

poetes als quals ensenya la gran bellesa i veritat que tenen les matemàtiques. I també et fa penetrar en els passadissos on s'amaguen els secrets dels números i les seves connexions íntimes amb els problemes filosòfics de tota la vida dels humans. Per crear millors hàbits de pensament i habilitar l'individu a millorar la seva intel·ligència no hi ha res millor que la lectura d'aquestes dues-centes dotze planes que es llegeixen com un *divertimento*.

de novetats

Lambert, el galerista de **Miquel Barceló**, a París: per a Blai escriure és contar de bon de veres, entretenir els humans amb històries que els facin viure i riure millor, ser una estona feliços. I puc donar testimoni que ho aconseguí a balquena. *Nova York* és un poemari que, sense por a les hipèrboles, puc classificar d'inacabable. Admet moltes, moltes relectures. I cada vegada que hi entres, beus l'aigua fresca i transparent que t'assacia de tantes sets. No és Fanta, ni Coca-cola: és aigua de mots, de versos (recordeu que a *Pere Pau* diu: «La poesia és una mètrica o no és»), de significacions fervoroses que molts de pics et posen la carn de gallina o et produeixen calfreds a l'espina: dues maneres de saber que un llibre és fondo, és bo. El primer poema, «Dotze hores després de tornar orfe», escrit el 22 d'abril de 1988, és un arc de triomf dedicat a la solitud del fill a qui s'ha mort la mare, que és la solitud de l'escriptor, que és la solitud de la dona i de l'home contemporanis. Escoltau els primers tres versos: «L'endemà de la mort de la mare, va veure / que el que havia perdut i se n'havia anat / s'era fet invisible i salvatge per sempre.» Hi ha la forta saviesa de les *technés* del poeta per fer dir als mots allò que sent l'endemà del fet, hi ha l'experiència brutal de la separació definitiva de l'ésser de la mare que es converteix en un raig de paraules que no s'aturen de dir-la, de significar-la, de salvar-la. Aquest primer poema és un *hall* magnífic per entrar en el bosc del llibre, on surten persones i llocs ben mediterranis i ben illencs i ben universals (l'illa de Skorpis amb **Maria Callas** i Pier Paolo que roda *Medea*, el boxejador negre i homoeròtic i la seva relació del sexe i la cultura, **Achille Bonito Oliva** i **Giuseppe Zigaina** que xerren d'art i vida de vacances prop de Cala Figuera, les esbuzcades de riure de Pier Paolo quan tremolava en dialecte, el dialecte que és tot amor, o la marina i l'*uccello* de **Ninetto Davoli**, la cançó fúnebre per **Ezra Pound** a l'illa de San Michele a Venècia, la memòria de les seves passions per **Masaccio**, per **Caravaggio**, per **Morandi**, per **Miró**.

Celler Es Cabàs

La venda directa a la menuda dels cellers de Santa Maria del Camí va agafar una gran força en el segle passat. La tradició ha perdurat fins als nostres temps. L'any 1981 hi havia dotze cellers, tots amb una branca de pi penjada davant la porta: quan la branca és verda el vi encara és jove, quan s'assecà el vi ja és vell. Avui sols en resten oberts cinc. En es Cabàs fan un vi molt bo, dels millors vins artesans no embotellats de Mallorca. La tradició, la va començar Jordi Fiol i Nicolau, fa 40 anys, i avui la segueixen en Joan Fiol i la seva filla Margalida, que també tenen esment de les vinyes de la casa, que es troben al Pla de

Buc i a la Vinya Vella.

En es Cabàs es fa vi rosat, vi negre (l'antic "vin vermell") i mistela. La varietat predominant és, amb avantatge, el manto negro, barrejat amb un poc de callet, i aquest raïm autòcton marca profundament el caràcter d'aquest vins. El resultat és un vi amb molt de cos, càlid i amb una dolçor peculiar, que en es Cabàs saben tractar amb saviesa. Excel·lent per a qualsevol casta de carn i recomanat als que vulguin assaborir l'autenticitat del vi mallorquí.

Celler Es Cabàs. Carrer Llarg, 136. 07320 Santa Maria del Camí. Tel. 971-620546.

Formatges artesans Can Roig Nou

Els "formatges de Mallorques" tengueren un reconegut prestigi en temps medievals. Eren uns formatges secs i curats que s'exportaven en grans quantitats a Catalunya i a altres ports mediterranis en peces redones, i

no mancaren mai a les taules de reis com

Pere el Cerimoniós o Martí l'Humà, ni als menjadors de les grans abadies i monestirs catalans i valencians.

Recuperar la gran anomenada dels nostres formatges (a part, és clar, del formatge maonès ja respectat arreu per mèrits propis) és una gran assignatura pendent.

A Son Mesquida, Rafel Julià i Apollònia Vadell, amb els seus fills Antoni, Biel i Catalina Adrover, i Rafel, mantenen amb cura aquesta gran tradició artesana.

La padrina sempre va formatjar amb llet d'ovella, però fa 8 o 9 anys que sols tenen vaqueria. Una vaqueria que produeix 400.000 litres de llet per fer formatge. A Can Roig Nou fan tres formatges de qualitat: el tendre (amb sal i sense

sal), un formatge fresc de qualitat superior; el semicurat, que ha passat per un procés d'envelliment d'entre un mes i mig i dos mesos, i el curat entre 4 i 6 mesos, un

formatge de molt bon gust, exquisit menjat amb raïm, que recorda les sabors d'un temps, i que probablement no desdiria d'aquells formatges que assortien la taula de reis i abats.

Malauradament aquesta empresa familiar no pot fer més formatge que el que fa. I els problemes de comercialització són molts. De moment tan sols arriben a la zona del centre, sud i llevant de Mallorca. Però malgrat les dificultats la qualitat sempre s'imposa. El bon formatge, fet amb esment i atenent les velles tècniques artesanes, té un lloc insubstituïble en qualsevol taula de productes mallorquins.

Formatges Artesans Can Roig Nou. 2ª Volta, 99. Son Mesquida, 07200 Felanitx. Tel. 971- 183076.

Consell de Mallorca
Foment i Ocupació

MOSTRA LA TEVA IDENTITAT, PARLA LA NOSTRA LLENGUA.

És natural a qualsevol país
fer servir la llengua pròpia.
És un dret que tenim i també
un compromís amb la nostra
identitat com a poble, amb la
nostra història i amb el nostre
futur.

Si l'empram, li donam vida.
Facem-la servir per escriure, per
llegir, a la feina, a l'escola, amb
els amics, al carrer, a l'esport...
pertot.

Parla en català, naturalment.

Consell de Mallorca
Cultura i Patrimoni

MENYS FOC MÉS VIDA

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

GOVERN BALEAR

Conselleria de Medi Ambient,
Ordenació del Territori i Litoral